

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

“ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUK İHMALİ VE
İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ (BİTLİS İL ÖRNEĞİ) ”

Esra KINAY GÜNDOĞDU

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

“ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUK İHMALİ VE
İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ (BİTLİS İL ÖRNEĞİ)”

Esra KINAY GÜNDOĞDU

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER

İSTANBUL-2020

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı :ÇOCUK GELİŞİMİ
Program :ÇOCUK GELİŞİMİ
Öğrenci No :174209018
Öğrenci Adı Soyadı : Esra KINAY GÜNDOĞDU

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmali ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi (Bitlis İl Örneği)” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 15.01.2020 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Nilgün SARP
(İstanbul Bilgi Üniversitesi)

İmza

Danışman : Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ (BİTLİS İL ÖRNEĞİ)

Bu çalışma Bitlis İl Merkezinde okul öncesi eğitim veren öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmali konusu hakkında görüşlerini ve farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılında anasınıfı, anaokulu, kreş ve gündüz bakım evlerinde çalışan toplamda 100 eğitimciden araştırmayı kabul eden 91 eğitimciyle çalışılmıştır. Araştırma sürecinde genel tarama modeli kullanılmış olup, veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Sağır (2013) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerini Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır.

Araştırma örneklemini Bitlis il merkezinde bulunan toplam; 47 kurum oluşturmuştur. Veri analizi için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Çalışmada test tekniklerinden Kikare testi, bağımsız gruplar t testi, ANOVA testi ve Kruskal Wallis kullanılmıştır. Okul türü ile kategorik değişkenler arasındaki ilişki Ki-kare testi ile incelenmiştir. İstismar ve ihmal konularında kendini yeterli görme durumunun okul türü açısından incelenmesi Kruskal Wallis testi ile incelenmiştir. Belirtilere göre vermiş oldukları doğru sayılarından elde edilen Bilgi Düzeyinin kategorik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu ise t ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir.

Çocuk istismarı ve ihmali hakkında çocuk korumaya yönelik resmi eğitim alanlarının oranı %28,6 olarak bulunulmuş. Konuya ilişkin daha fazla bilgilenme gereksinimi duyanların oranı %93,4 olarak belirtilmiştir. Okullardaki çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışma yapılanların oranı %24,2; çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilmiş olanların oranı %47,3; kanunen çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünenlerin oranı %91,2; vicdani olarak bildirmekten sorumlu olduğunu düşünenlerin oranı %100,0; konuya ilişkin bildirimde bulunduğu yöneticisinin kendisini destekleyeceğini düşünenlerin oranı %91,2'dir.

Sonuç olarak konuya ilişkin eğitimlerin sınırlı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin ihmal ve istismar ile ilgili bilhassa tanıma ve uygun yönlendirme konularında bilgilendirilme taleplerinin fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İstismar, İhmal, Farkındalık, Çocuk İstismarı

ABSTRACT

DETERMINATION OF PRESCHOOL TEACHERS' AWARENESS LEVELS ABOUT CHILD ABUSE AND NEGLECT (BİTLİS CITY SAMPLE)

This study aimed to investigate the sights and awareness about child abuse and neglect of Bitlis City Centrum preschool teachers. Participants include 100 to 91 volunteered teachers from kindergartens, nurseries and nursing homes of active 2019-2020 education year. This is a general screening type model research and data collected by "Awareness of Teachers About Child Abuse and Neglect Inventory" Sağır (2013) and a personal information form.

Sample of this study includes 47 institutions placed centrum of Bitlis. Data analysed with SPSS 22.0 program. Chisquare test, independent t test, ANOVA and Kruskal Wallis tests are used. Correlations between school type and categorical variants were analysed with Chisquare test, for abuse and neglect and self-sufficiency variants Kruskal Wallis test, and for standart of knowledge and categorical variants t test and ANOVA were used.

Formal education areas for child abuse and neglect and children protection level is %28,6. teachers needed more information about child abuse and neglect level is %93,4. Argument about chil abuse and neglect at schools level is %24,2; teachers informed about children protection law level is %47,3; people that thinking forced about informing child abuse and neglect suspicion level is %91,2; teachers' thinking conscientiously forced to inform child abuse and neglect suspicion level is %100,0; people who have thoughts about having support from management if informs child abuse and neglect suspicion level is %91,2.

The results of the study shows that education on the "awareness of child abuse and neglect" is limited and the fact that teachers needed more information about the issueb of child abuse and neglect, including how to recognize and act properly.

Key Words: Child, Abuse, Neglect, Awareness, Child Abuse

TEŞEKKÜR

Tez dönemim boyunca bu çalışmayı gerçekleştirmemde bilgisi, sabrı ve hoşgörüsüyle bana güvenen ve desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Nurper ÜLKÜER'e,

Bu zorlu süreçte ve hayatımın her anında desteklerini asla esirgemeyen, kızları olmaktan gurur duyduğum, emeklerinin karşılığını asla ödeyemeyeceğim babam Mehmet Zeki KINAY ve annem Zübeyde KINAY'a, ağabeylerim Cihan, Cihat ve kız kardeşim Kübranur'a,

İhtiyaç duyduğum her anda yanımda olan kayınvalidem Nuriye GÜNDOĞDU ve eğitim konusunda her zaman yanımda olduğunu söyleyen ama sürecin bu aşamasını tamamladığımı göremeyen kıymetli kayınpederim M. Nesim GÜNDOĞDU'ya

Araştırmam boyunca hep yanımda olan destekleri, fikirleri ve önerileri ile motive edip destekleyen tüm yakın dostlarıma, tezimin örnekleme grubunu oluşturan, gönüllü katılım sağlayan öğretmenlere ne kadar teşekkür etsem azdır.

Tezimin her aşamasında yanımda olan desteğini ve hoşgörüsünü esirgemeyen hayatımda olduğu için kendimi hep şanslı hissettiğim eşim Nevzat GÜNDOĞDU'ya ve varlığıyla güç bulduğum, kıymetlim, kızım Elif Ebrar'a sonsuz teşekkür ederim.

Hiçbir çocuğun ihmal ve istismara uğramaması dileğiyle.....

BEYAN FORMU

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, tarafımdan üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim.

05/ 02/2020

Esra KINAY GÜNDOĞDU

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN FORMU	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Hipotezler.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1.Çocuk ve Çocukluk Kavramı.....	6
2.2.Çocuk İhmal ve İstismarının Tanımı.....	7
2.3. Çocuk İhmal Çeşitleri.....	8
2.3.1.Duygusal İhmal.....	8
2.3.2. Fiziksel İhmal.....	8
2.3.3.Eğitimsel İhmal.....	9
2.3.4.Cinsel İhmal.....	9
2.3.5.Tıbbi İhmal.....	10
2.4. Çocuk İstismarı ve Çeşitleri.....	10
2.4.1. Fiziksel İstismar	12
2.4.1.1.Dövme.....	13
2.4.1.2. Zehirlenme.....	14
2.4.1.3. Yanıklar	14
2.4.1.4. Sarsılmış Bebek Sendromu.....	15
2.4.1.5. Munchausen By Proxy Sendromu.....	15
2.4.2. Duygusal İstismar.....	16
2.4.2.1. Gelişimsel Dayanıklılık ve Duygusal İstismar.....	18
2.4.3. Cinsel İstismar.....	19

2.4.4. Ekonomik İstismar	22
2.4.5. Medya İstismarı.....	25
2.5. Çocuk İhmal ve İstismarının Tarihsel Gelişimi.....	26
2.6. Türkiye’de Çocuk İhmal ve İstismar Durumu.....	28
2.7. Dünya’da Çocuk İhmal ve İstismar Durumu.....	28
2.8. Çocuk İhmal ve İstismarını Belirleme ve Önlemede Öğretmenin Rolü.....	29
2.9. Türk Hukuk Sisteminde Çocuk İhmal ve İstismarının Yeri.....	32
2.10. Çocuk İhmal ve İstismarında İhbar Yükümlülüğü.....	32
3. YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Evreni ve Örnekleme	34
3.3. Veri Toplama Araçları	34
3.4. Verilerin Toplanması ve Analiz	35
4.BULGULAR	36
4.1.Sosyo-Demografik Bilgi Formu	36
4.2.Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?.....	37
4.3. Daha önce hiç çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim aldınız mı?	37
4.4. Okulunuzda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılıyor mu?	38
4.5. Çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirildiniz mi?	38
4.6. Çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilene gereksinimi duyuyor musunuz?.....	39
4.7. Kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda mısınız?.....	39
4.8.Vicdani anlamda çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmekten sorumlu olduğunuzu düşünüyor musunuz?	40
4.9. Sizce çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğunuzda yöneticiniz sizi destekler mi?	40
4.10. Çocuk ihmali ve istismarı durumunu tespit ettiğinizde öncelikle kime bildirirsiniz?	41
4.11. Aşağıdaki ihmal veya istismar çeşitlerinden herhangi birine müdahale durumunuz nedir?	41
4.12. İhmal ve istismar çeşitleri konusunda kendinizi yeterli görme durumunuzu belirtiniz?.....	42

4.13. Aşağıda verilen tanım ve belirtileri inceleyerek uygun istismar ve ihmal tanım seçeneğini işaretleyiniz?.....	43
5. TARTIŞMA.....	63
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
6.1. Sonuç.....	68
6.2. Öneriler.....	69
KAYNAKÇA.....	71
EKLER.....	82
EK.1. Türkiye’de Çocuk İhmal ve İstismarı İle İlgili Veriler.....	82
EK.2.Türk Hukuk Sisteminde Çocuk İstismarı ve İhmali.....	83
EK.3. Etik Kurul Onayı.....	89
EK. 4. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu.....	90
EK. 5. Kişisel Bilgi Formu	92
EK.6. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerini Değerlendirme Anketi	93
EK.7. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi.....	97
EK.8. İl Sağlık Müdürlüğü İzin Belgesi.....	98
EK.9. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü İzin Belgesi.....	99
EK 10. Bitlis Eren Üniversitesi İzin Belgesi.....	100
ÖZGEÇMİŞ.....	101

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyo- demografik özelliklerin dağılımı...36	36
Tablo 2. Okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyine ilişkin dağılımlar.....37	37
Tablo 3. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili eğitim alma durumlarına ilişkin dağılımlar37	37
Tablo 4. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda tartışma yapma durumlarına ilişkin sonuçlar.....38	38
Tablo 5. Öğretmenlerin çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilme durumlarıyla ilgili sonuçlar.....38	38
Tablo 6. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda bilgilendirilme gereksinimine ilişkin sonuçlar.....39	39
Tablo 7. Öğretmenlerin kanunen çocuk ihmal ve istismarını bildirme hakkındaki görüşleri.....39	39
Tablo 8. Öğretmenlerin vicdani anlamda çocuk ihmal ve istismarını bildirme hakkındaki görüşleri.....40	40
Tablo 9. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarını bildirmesi durumunda yöneticisi tarafından desteklenmesi konusundaki görüşleri.....40	40
Tablo 10. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı tespiti durumunda bildirilen yerlerin önem sırası sonuçları.....41	41
Tablo 11. Öğretmenlerin ihmal çeşitlerine müdahale durumu.....41	41
Tablo 12 . Öğretmen istismar çeşitlerine müdahale durumu.....42	42
Tablo 13. İhmal ve istismar çeşitleri konusunda kendini yeterli görme düzeyi ve ortalaması.....42	42
Tablo 14. Verilen tanım ve belirtilere göre doğru cevaplar ve çeldiriciler.....43	43
Tablo 15. Tanım ve belirtilerin incelenmesi.....44	44
Tablo 16. Tanım ve belirtilere verilen doğru cevap sayıları.....46	46
Tablo 17. Okul türü ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi.....47	47
Tablo18. Okul türü ile yaş arasındaki ilişkinin incelenmesi.....48	48
Tablo 19. Okul türü ile branş arasındaki ilişkinin incelenmesi.....48	48
Tablo 20. Okul türü ile eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....49	49
Tablo 21. Okul türü ile kıdem yılı arasındaki ilişkinin incelenmesi.....49	49
Tablo 22. Okul türü ile medeni durum arasındaki ilişkinin incelenmesi.....50	50

Tablo 23. Okul türü ile anne ya da baba olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	50
Tablo 24. Okul türü ile çocuğu olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	51
Tablo 25. Okul türü ile okulundaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	51
Tablo 26. Okul türü ile daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında/çocuk korumaya yönelik/resmi bir eğitim almış olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	52
Tablo 27. Okul türü ile Okulunda Çocuk İhmal ve İstismarı ile İlgili Tartışmalar Yapılma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	52
Tablo 28. Okul türü ile Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgilendirilme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	53
Tablo 29. Okul türü ile çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilenme gereksinimi duyma durumu arasındaki ilişkinin.....	53
Tablo 30. Okul türü ile kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	54
Tablo 31. Okul türü ile çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğu yöneticisinin kendisini destekleyeceğini düşünme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	54
Tablo 32. İstismar ve ihmal konularında kendini yeterli görme durumunun okul türü açısından incelenmesi.....	55
Tablo 33. Bilgi düzeyine ait betimsel istatistikler.....	56
Tablo 34. Bilgi düzeyinin okul türü açısından incelenmesi.....	57
Tablo 35. Bilgi düzeyinin cinsiyet açısından incelenmesi.....	57
Tablo 36. Bilgi düzeyinin yaş açısından incelenmesi.....	57
Tablo 37. Bilgi düzeyinin branş açısından incelenmesi.....	58
Tablo 38. Bilgi düzeyinin eğitim durumu açısından incelenmesi.....	58
Tablo 39. Bilgi düzeyinin kıdem yılı açısından incelenmesi.....	58
Tablo 40. Bilgi düzeyinin medeni durum açısından incelenmesi.....	59
Tablo 41. Bilgi düzeyinin anne ya da baba olma durumu açısından incelenmesi.....	59
Tablo 42. Bilgi düzeyinin çocuğu olma durumu açısından incelenmesi.....	59
Tablo 43. Bilgi düzeyinin daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim almış olma durumu açısından incelenmesi.....	60
Tablo 44. Bilgi düzeyinin okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılma durumu açısından incelenmesi.....	60

Tablo 45. Bilgi düzeyinin Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgilendirilme durumu.....	61
Tablo 46. Bilgi düzeyinin çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duyma durumu açısından incelenmesi.....	61
Tablo 47. Bilgi düzeyinin kanunlara göre çocuk ihmali ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu açısından incelenmesi.....	62

KISALTMALAR DİZİNİ

AÇSHB: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

APA: Amerikan Pediatri Akademisi

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

ASUMA: Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Suç ve Şiddetle Mücadele, Uygulama ve Araştırma Merkezi

BM: Birleşmiş Milletler

BMÇHB: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi

CÇHB: Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi

ÇİM: Çocuk İzlem Merkezi

ÇHS: Çocuk Hakları Sözleşmesi

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

ECPAT: Çocuk Fuhşuna, Çocuk Pornografisine ve Çocukların Cinsel Amaçlı Ticaretine Son

ICMEC: Uluslararası Kayıp ve İstismar edilen Çocuklar Merkezi

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

İMDAT: Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

TDK: Türk Dil Kurumu

TMK: Türk Medeni Kanunu

UNİCEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

1. GİRİŞ

Toplumsal yapının en küçük birimi, ailedir. Ailenin bireyin yaşamı üzerindeki etkisi, doğum öncesinden başlar ve yaşam boyu devam eder. Çocuğun kişilik gelişiminde ailenin rolü büyüktür ve ailenin fizyolojik yönü kadar, ekonomik ve toplumsal yönleri de çocuğu şekillendirmektedir. Aile çocuğun temel ihtiyaçları olan beslenme, korunma ve bakım ihtiyaçlarının yanı sıra duygusal ihtiyaçlarını da gidermesi gerekmektedir. Çocuğun tüm gelişim özellikleri ve topluma uyum sağlamasında en büyük rol aile içerisindeki iletişim ile bağlantılıdır. Çocukların sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesi, güven ve sevgi gibi duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilişkilidir. Aksi durumda ihmal ve istismara uğrayan sevgi ve ilgiden mahrum olarak yetişen çocuklarda bir takım davranışsal sorunlar gözlemlenebilmektedir (Pekdoğan, 2016; 427).

Çocuk ihmal ve istismarı (Çİİ), olaylarının büyük çoğunluğunda mağdur, durumu beyan edememektedir. Bu nedenle tespiti zor ama önemi fazla olan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tıbbi, hukuki, gelişimsel ve psiko-sosyal sonuçları olan, çocuğun kendisiyle birlikte aile ortamı başta olmak üzere toplumun tamamını etkileyen, olumsuz bir durumdur. Çİİ çok yönlü bir sorun olduğu için multidisipliner yaklaşılmalı ve ekip çalışması yapılmalıdır. İhmal ve istismar, tanımlamaları Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nce yapılmıştır. İhmal, “çocuğun sağlığı, fiziksel ve psikolojik gelişimi için gerekli olan tüm ihtiyaçlarının karşılanmaması” olarak açıklanmış istismar ise ” bilerek veya bilmeyerek, bir yetişkin yahut toplum tarafından çocuğun sağlığını ya da fiziksel gelişiminin olumsuz yönde etkileyen davranışlar” olarak tanımlanmıştır. Toplumun geleceği çocuklar tarafından inşa edilir. Çocuklar eşitsizliklerden en fazla etkilenen gruptur. Örneğin; barınmadan beslenmeye, sağlıktan eğitime her türlü eşitsizlik çocukları etkiler. Toplumun geleceğinin sağlıklı olması, toplumun önemli kısmını oluşturan çocukların sağlıklı gelişimine bağlıdır. Bu sebeple çocuk ihmal ve istismarı olaylarının tanınması ve doğru müdahalelerin yapılması gereklidir. İstismar vakalarının saklı kalması, mağdur olanların konuyu açıklayamaması, tekrar yaşanabilir özelliğe sahip olması ve kişinin yaşamında uzun süreli etkilerinin olması sebebiyle; tanımlanabilmesi ve tedavi edilmesi en zor stres şeklidir (Güven Bağla ve ark., 2017: 2)

Okul öncesi eğitim kurumları gerek çocuk açısından, gerekse ebeveynleri açısından önemli kurumlardır. Nitelikli verilen eğitimler çocuk ve aileye katkı sunarken aynı zamanda toplumsal sorunların önlenmesi için de ön koşuldur.

Okul öncesi eğitim veren bireyler, çocuk ihmal ve istismarının yaşanmaması ve sağlıklı sosyo-duygusal gelişimin sağlanması için gün boyu yaptıkları aktivitelerle, düzenlemiş oldukları programlarla önemli ve aktif bir rol oynarlar. Bu sebeple, okul öncesi eğitimcilerle verilecek olan çocuk ihmal ve istismar konulu bilgilendirmeler, tanıma ve önleme amaçlı rehberlik etme çalışmaları, çocuk istismarı ve ihmali olaylarının meydana gelmesinin engellenmesinde, erken tanı konulmasında ve problemlili durumlara daha etkili bir şekilde çözüm bulmalarında önemli katkı sağlayabilirler. Bu yönüyle okul öncesi eğitim veren eğitimcilerin, ihmal ve istismar hakkındaki bilgi ve farkındalık düzeylerinin saptanması, görüşlerinin alınması, konuyla ilgili eğitim programlarının hazırlanması çalışmalarında önem taşımaktadır (Dereobalı ve ark., 2013:53).

Eğitim, sağlık gibi çocuklara hizmet götüren alanlarda çalışanların, yönetimde bulunanların, STK'ların ve medyanın ihmal ve istismar konusunda duyarlılığının artması önemlidir. Öğretmenler ve hemşireler gibi sık sık çocuklarla karşılaşan bireylerin konuyla ilgili çok önemli sorumlulukları vardır. Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM) ülkemizde özellikle istismarı önleme ve tedavi etme amacıyla hizmet vermek için kurulmuş kuruluşlardır. Bu merkezlerde verilen hizmetlere bakıldığında, özellikle cinsel istismara uğradığı düşünülen çocuğun hikâyesinin alınması, muayeneden geçirilmesi, ebeveynleriyle görüşmelerin yapılması ve raporlaştırılması olarak sıralayabiliriz. ÇİM'ler gerekli olan bütün personel ve ekipmanların olduğu, yürütülen işlemlerin her aşamasında çocuğun yüksek yararının göz önünde bulundurularak çalışıldığı yerlerdir. Merkezlerde güvenli ve çocuk dostu ortamlar oluşturulmuştur. Amaç, istismarın çocukta bıraktığı travmatik etkilerin izlerini yok etmek, yaşanan istismar vakalarında korunma altına alma, çocuğun güvende olabileceği bir yer bulununcaya kadar temel gereksinimleri olan beslenme, uygun kalacak yer, giyim, sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasıdır (Ulukuş ve ark., 2018: 16).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç; geçmişten günümüze hemen her dönemde yaşanan büyük problemlerinden biri olan çocukların istismar ve ihmal edilmeleridir. Yapılan araştırma, konuya ilişkin yapılan diğer çalışmalara katkı sağlamak, aynı zamanda okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin görüş ve farkındalık seviyelerini incelemektir.

1.2. Hipotezler

- H1.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin cinsiyeti etkiler.
- H2.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin yaşı etkiler.
- H3.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin branşı etkiler.
- H4.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin eğitim durumları etkiler.
- H5.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin kıdem yılı etkiler.
- H6.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin medeni durumları etkiler.
- H7.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin anne-baba olmaları etkiler.
- H8.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin çocuklarının olup- olmaması etkiler.
- H9.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini daha önce çocuk ihmal ve istismarı hakkında/ çocuk korumaya yönelik resmi eğitim alıp almamaları etkiler.
- H10.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin okulda Çİİ hakkında tartışabilme (konuya ilişki konuşabilme) durumları etkiler.
- H11.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgi sahibi olmaları etkiler.
- H12.** Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin konu hakkındaki bilgilenme gereksinimleri etkiler.

H13. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismar şüphesini kanunlara ve vicdanlarına göre bildirimde bulunmaları etkiler.

H14. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini yöneticileri tarafından desteklenmeleri etkiler.

H15. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini, ihmal ve istismar çeşitleri konusunda kendilerini yeterli görme düzeyleri etkiler.

H16. Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı farkındalık düzeylerini konuya ilişkin verilen tanım ve belirtilere doğru cevap verme oranları etkiler.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuk, dünyaya geldiği andan itibaren kişilik ve ruhsal yapısının temellerini oluşturmaya başlamıştır. Bu temeller doğduğu andan itibaren ebeveynleri ve sosyal çevre ile kurduğu etkileşiminden çıkardığı sonuçları özümseyerek oluşmaktadır. Çocuk, ebeveynlerine sadece beslenme ve bakım konularında değil aynı zamanda ilgilerine, sevgilerine ile güvenli dokunuşlarına da ihtiyaç duymaktadır. Sağlıklı nesillerin yetişmesi, ebeveyn tutumlarına bağlıdır. Bu sebepten, ebeveynlerin çocuklarına gösterdiği davranış şekilleri, çocuklarını yetiştirdikleri ortam ile çocuğun çevresinde etkileşim içinde bulunduğu diğer kişilerin davranışları, çocuklarda sağlıklı kişilik gelişimi için önem arz etmektedir. Çocuk ihmal ve istismarı çok karışık sebepleri ve hazin sonuçları olan tıbbi, hukuksal, psiko-sosyal ve gelişimsel sonuçları olan büyük bir problemdir (Kara, 2010:1).

Çocuk istismarı konusu son zamanlarda gerek tıbbi, gerek toplumsal açıdan Dünya çapında önem kazanan bir konu olmuştur. Bu ülkemiz için de geçerli olan bir durumdur. Konu ile ilgili yetkili mercilere yeterince bilgilendirme yapılmaması, tanı koymada zorlukların yaşanması, konunun gizlenmesi, inkar gibi hususlar konunun önemini arttıran nedenler olmuştur (Turhan ve ark., 2006: 153).

Çocuk Hakları Komitesi'nin konuya yönelik Türkiye raporunda, boyut, kapsam ve niteliğin anlaşılması için gerekli önlemlerin alınması, politikaların benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir. Davranış değişikliklerine katkı sağlamak için cinsel istismar, aile içi yaşanan şiddet, kötü davranışlarda bulunmak da dahil olmak üzere istismar konusunda çalışmalar yapılması gerekliliği üzerinde önemle durmuştur (SHÇEK ve UNICEF, 2010: 11).

Bu araştırma, konusu bakımından genel anlamda insanların önyargılı yaklaştığı bir konudur. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda ülkemizde, çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili farkındalık düzeyinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılabilir. Araştırma konusuyla ilgili yapılan tüm çalışmalarda öğretmenlerin bilgilendirme isteğinin yüksek olması, önem arz etmektedir. Yapılan araştırmayı diğer araştırmalardan ayıran özellik, Bitlis İl Merkez’inde çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili yapılan ilk ve tek çalışma olmasıdır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırma yapılırken:

1. Hedeflenen örneklem sayısı araştırma evreninde genelleme için yeterli olarak kabul edilmiş,
2. Öğretmenlerin anketleri samimiyetle ve gerçekçi bir şekilde cevapladığı,
3. Araştırma kullanılan anket sorularının ölçülmek istenen farkındalık seviyesini ölçmek için yeterli olduğu,
4. Kullanılan anketin ölçülmek istenen değişkenleri tam ve doğru bir biçimde ölçtüğü varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Yapılan araştırma, Bitlis İli Merkez İlçesinde görev yapmakta olan okul öncesi eğitim veren öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Araştırma, 2019-2020 eğitim öğretim yılını kapsayan tek zaman diliminde yapılmış olmasıyla sınırlıdır.
3. Araştırma bulgularında kullanılan ölçme aracından elde edilen verilerle sınırlıdır.
4. Yapılan literatür taramalarında üzerinde en çok durulan ihmal ve istismar boyutlarıyla sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Çocuk ve Çocukluk Kavramı

Çocukluk terimi, zaman içerisinde ekonomiye, inançlara ve kültürel bazı faktörlerin etkilerine göre farklılaşan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk kavramı, Çocuk Hakları Sözleşmesinin (ÇHS) 1. Maddesine göre: “Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır” şeklinde tanımlanmıştır. Çocuk kavramı, Türk Medeni Kanunu (TMK)’nda ise “küçük” kavramıyla karşılanmış durumdadır (Acehan ve ark., 2013: 592). Türk Dil Kurumu (TDK)’ya göre çocuk; “Küçük yaştaki erkek veya kız; soy bakımından oğul veya kız, evlat; bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak” şeklinde açıklanmıştır. Çocukluk ise; “çocuk olma durumu; insan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönem” tanımlamalarıyla açıklanmıştır (www.tdk.gov.tr Erişim tarihi: 21.08.2019). Çocuk terimi çok farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bu terimi etkileyen faktörleri incelediğimizde sosyo-ekonomik durumun, örf ve adetlerimizin, geleneklerimizin, toplumsal yapımızın, kültürel yapımızın etkilediğini fakat tüm bu değişkenlere rağmen ortak payda da buluşulan “çocukların geleceğimiz olduğu” noktasıdır (Dervişoğlu, 2012: 4).

Çocukluk kavramı oldukça karmaşık bir kavram olması sebebiyle bu durum onun sembolik işlevini arttırmaktadır. Anne babalar için çocukları yeryüzündeki en kıymetli, gözünden sakındığı bir varlıkken, öte taraftan bir kambur ve ekstra maliyet olarak görülmektedir. Belirtilen bu durum aslında kıymet verdiğimiz varlıklarımızın kendileriyle birlikte ekstra sorumluluk ve yük getirdiğinin bir göstergesidir (Şenol ve Mazman, 2014: 12).

1959’da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi (BMÇHB), 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi (CÇHB) esas alınarak çıkarılmıştır. Gerek CÇHB ve gerekse BMÇHB sözleşmeye taraf devletlerin hükümetleri tarafından kabul görüp imzalanmasına rağmen herhangi bir hukuki yaptırımı olmayan bir bildirme hükmü taşımaktaydı. 20 Kasım 1989 tarihinde New York’ ta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) birçok hatırı sayılır devletçe benimsenip kabul edilmesinin ardından çocuk hakları konusu uluslararası hukukta tepe noktasına ulaşmıştır. Çocuk Hakları Sözleşmesi dünyada en fazla imzalanan ve onaylanan uluslararası sözleşmedir (Dervişoğlu, 2012: 8).

Çocukluk döneminin başlangıç zamanı konusunda “doğum anından itibaren “ olduğu konusunda uzlaşa sağlanırken bitiş yaşı konusunda çok farklı görüşlerin olduğu

göze çarpmaktadır. Görüşler incelendiğinde, bir grup araştırmacı ergenliğe giren bireyin artık çocuk sayılamayacağı görüşünde olması, diğer araştırmacı grubunun ise büyüme ve gelişmenin tamamlandığı 24 yaşına kadar çocukluk döneminin devam etmesi görüşünde olmasıdır (Şener ve Serdar, 2015:105).

2.2. Çocuk İhmal ve İstismarının Tanımı

Bilim literatürü incelendiğinde, birçok bilim insanının çocuk ihmal ve istismarını farklı şekillerde algılandığını ve buna bağlı olarak farklı tanımlamalara gittiğini söyleyebiliriz (Koçak ve Büyükgöneç, 2011: 90). İhmal ve istismar olaylarının ayırım noktasına baktığımızda ihmal davranışları pasifken, istismarın davranışları aktif olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaş Güner ve ark., 2016: 40). İhmal olaylarının uzun vadede karşımıza çıkması teşhis konulma noktasında gözden kaçırılma ihtimalini de arttırmaktadır (Kazez, 2010: 14).

Toplumların kültürel inançları ve davranışları çocukların büyütülmesinde ve bakım verilmesinde kullanılan prensiplerde farklılıklara yol açan nedenler arasındadır. Bir davranışın normal, ihmal ya da istismar olarak değerlendirilmesindeki farklılaşmaya yol açan neden bakım veren kişilerin yetiştiği toplumdaki inanç ve değerlerinin kişide bıraktığı izlerdir (Topbaş, 2004: 76).

2 Eylül 1990 tarihinde Türkiye’de de kabul edilen BMÇHS gereği 18 yaşının altındaki her çocuk sunulan haklar çerçevesinde sağlıklı bir biçimde hayatlarına devam ettirmeleri için her tür istismar ve ihmalden korunma altına alınmıştır. Her ne kadar yıllar içerisinde ihmal ve istismarın önlenmesi konusunda olumlu gelişmeler kaydedilse de dünya üzerinde hala ebeveynler, akrabalar, öğretmenler ve diğer yabancı kişiler tarafından ihmal ve istismara uğrayan; temel ihtiyaçları olan beslenme, barınma, sevmesevilme, güvenlik, temizlik vb. ihtiyaçları giderilmeyen çocukların sayısı yadsınamayacak kadar fazla durumdadır (Meraki ve Çalık Var, 2019: 2).

Çocuk ihmali; yetişkin olan bir bireyin bakmakla yükümlü olduğu çocuğun gelişimsel olarak ihtiyaç duyduğu tüm gereksinimlerinin karşılanmaması durumudur. İhmal kavramı çeşitli başlıklar altında incelenmektedir (Beyazıt ve Bütün Ayhan, 2019: 107). Bunlar; fiziksel ihmal, duygusal ihmal, eğitimsel ihmal, tıbbi ihmaldir (Taşçı, 2017: 104). Çocuk ihmali, en asgari düzeye indirmeye çalışılırken aşırı sevgi gösterisinde bulunma, gereğinde fazla para verme ve şımartma, ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi aşırılıklar da

kötü muamele kapsamına girmektedir (Karabulut, 2018:14). Olayların ihmal sayılabilmesi için bazı faktörleri göz önünde bulundurmak gerekebilir. Bunlar ;

- İhmal olaylarının süreklilik arz edip, uzun zaman içerisinde tekrarlanması gerekir.
- Bireyin olanaklarının elverdiği ölçüde çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaması ihmal olarak kabul edilirken maddi imkânsızlıklar nedeniyle çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayamaması ihmal olarak kabul edilmez (Taşçı, 2017: 104).

2.3. Çocuk İhmali ve Çeşitleri:

2.3.1. Duygusal İhmal:

Duygusal ihmal, çocuğun ihtiyaçlarından olan sevgi, temel bakım, güvenli bağlılık ve sosyal açıdan destek gibi konularda yoksunluk yaşaması olarak açıklanabilir.

Duygusal istismar kadar kendini spesifik bir şekilde belli edebilen bir kavram olmadığından göz adı edilip üzerinde çok tartışılmayan fakat etkilerinin çok büyük olduğu bir sorundur. Duygusal ihmalin bebeklik döneminden başladığını belirtip bununla ilgili oranlara baktığımızda %16 gibi bir ihmal oranıyla karşılaşırız (Kütük ve Bilaç, 2017: 183). Birkaç örnek verecek olursak;

- Çocuğa ihtiyaç duyduğu anlarda sarılmamak, sevdiğini söylemeyip ilgi ve şefkat göstermemek
- Çocuğun gerektiği dönemlerde duygusal davranışsal problemleri için destek hizmet almasını engellemek yada geciktirmek
- Çocuğun zararlı maddeler kapsamına giren sigara, alkol ve uyuşturucu kullanımını göz ardı edip, ilgilenmemek (Taşçı, 2017: 105).

2.3.2. Fiziksel İhmal:

Fiziksel ihmal sıklıkla fiziksel istismarla karıştırılan bir kavramdır. Fiziksel ihmalde çocuğun yeteri kadar beslenememesi, mevsimine uygun giydirilmemesi, gerekli hijyen koşullarının oluşturulmaması, bakımının yapılmaması olarak açıklanabilir (Yaşar, 2015: 389). Birkaç örnek verecek olursak;

- Çocuğun yaşayabileceği ısınma şartlarının düzenlendiği uygun bir barınağın sağlanamaması
- Çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda mevsim koşullarına uygun, temiz ve yeterince giysinin sağlanmaması
- Çocuğun yeterli ve dengeli beslenmesinin sağlanmaması

- Çocuğun sağlık probleminin olması halinde gerekli sağlık yardımlarının aranmaması
- Çocuğun sağlık ihtiyaçlarının karşılanmayıp, hastalanmaması için gerekli önlemlerin alınmaması
- Çocuğun uzun müddet bir yetişkinin olmadığı ortamlarda yalnız başına bırakılması (Taşçı, 2017: 105).

2.3.3. Eğitimsel İhmal

Çocuklar, çocuk hakları kapsamında eğitim hakkına sahip olan bir bireydir. Eğitimsel ihmal çocuğun bu hakkından mahrum bırakılması ya da bir eğitimi için ihtiyaç duyduğu gereksinimlerinin tam olarak zamanında karşılanmaması olarak açıklanabilir. Birkaç örnek verecek olursak;

- Zorunlu okul yaşı gelmiş olan çocuğun okula başlatılmaması ya da herhangi bir problem olmaksızın geç başlatılması,
- Okul döneminde bulunan bir çocuğun aylık ya da sürekli şekilde okul devamsızlığı yapması, bunu fark eden ailesinin veya bakımından sorumlu olan kişilerin duruma müdahale etmemesi,
- Özel gereksinimi olan çocuklar için eğitim talebinde olunmaması, konuya ilişkin araştırmada ve teşebbüste bulunulmaması gibi (Beşken Ergişi, 2018: 194).

2.3.4. Cinsel İhmal

Çocuk doğası gereği dünyaya geldikten sonra yaşamı anlamlandırma çabasına girerek, yaşına ve gelişimsel dönemlerine paralel olarak her konuda sorgulamaya gider. Bu sorgulama kapsamına ebeveynlerin en çok korktuğu sorulardan olan cinsellikle ilgili sorularda mutlaka yer alır.

Cinsel ihmal; çocuğun cinsellikle ilgili sorduğu sorulara çocuğun yaşı, gelişimi ve olgunlaşma durumu göz önünde bulundurularak cevaplanmama durumu olarak açıklayabiliriz. Çocuklar özellikle fallik dönemden sonra dünyaya nasıl geldikleri, kız ve erkek çocuklarının cinsel organlarının neden farklı olduğu gibi sorular ebeveynlere yöneltmektedirler. Bu durum karşısında yanlış yönlendirmeler (leylekler getirdi, pazardan aldık gibi), duymamazlıktan gelme, kızma, ayıplama gibi tepkiler çocukların konuya olan meraklarını gidermez aksine daha çok ilgilerini o konulara çeker.

Toplumumuzda konunun tabu haline getirilmesinin en büyük nedenleri arasında ebeveynlerin ve çocukla ilgilenen diğer kişilerin konuyla alakalı bilgi eksikliği, neyi, ne kadar ve ne şekilde anlatacaklarıyla ilgili bilgi sahibi olmamalarıdır. Bu tavırla, çocukların akranları, farklı bireyler ya da medya araçları gibi yollardan yalan-yanlış, eksik bilgilere ulaşmasına yol açılmaktadır (Toydemir, 2019: 28).

2.3.5. Tıbbi İhmal

Anne-babaların veya çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin çocuğun sağlığı konusundaki ihtiyaçlarını karşılamaması, hastalık durumunda gerekli tedavi, takip gibi konuları göz ardı etmesi tıbbi ihmal olarak adlandırılmaktadır (Yüksel ve Yüksel, 2014: 4). Çocukluk yıllarında çocuklar birçok sağlık problemi yaşayabilir. Kazalar, yaralanmalar, engellilik, hastalanmalar gibi durumlarda mutlaka sağlık kuruluşlarına zamanında götürülüp, tıbbi müdahaleler yapılmalı aynı zamanda doktorun önerdiği ilaçlar, tedavi süreçleri aksatılmadan yapılmalıdır. İhmal edilmesi durumunda çocuklarda durum kronikleşen bir hale dönüşebilir, hastalık süreci tedavi edilmediği için uzayabilir ya da bazı durumlarda çocuğu kaybetmeye kadar yol açabilir. Örneğin; ateşlenen bir çocuğun tıbbi müdahale almaması durumunda havale geçirmesi, diş problemlerinin tedavi edilmeme durumu, kolunun üzerine düşüp yaralanan bir çocukta sakatlık durumunun oluşması gibi (Beşken Ergişi, 2018: 191).

2.4. Çocuk İstismarı ve Çeşitleri

Çocuk ihmal ve istismarının tanımlanmasını ilk olarak 1970’de bir araştırmacı olan Hellnes tarafından yapıldığını söyleyebiliriz. Hellnes: “Kaza sonucu ortaya çıkmayan, etkileşim ya da etkileşim eksikliği” olarak belirttiği çocuk ihmal ve istismarını 1972’de Helfer ve Kempe bazı değişikliklere uğratarak çocuk istismarı ve ihmalini, “ebeveynlerin veya çocuktan sorumlu kişilerin giriştiği veya ihmal ettiği eylemler sonucunda çocukların kaza dışı hasara uğraması “ şeklinde açıklamışlardır (Yalçın, 2011: 4).

En kapsamlı bir şekilde çocuk istismarını tanımlayacak olursak; “öncelikle çocuğun öz ebeveynleri tarafından çocuğa bakmakla sorumlu bireyler ve diğer yetişkinler tarafından çocuğun bilişsel, cinsel, fiziksel ve duygusal gelişimine ket vuran, beden ve ruh sağlığını bozan, belli bir kaza sonucunda oluşmayan yaşantılarla karşı karşıya bırakılması” şeklinde tanımlanabilir (Uğurlu ve Aksoy Gülsen, 2014: 10).

Çocuğa uygulanan her türlü fiziksel, duygusal, cinsel kötü davranışlar, ihmal ya da kar amaçlı davranışların tümü, çocuğun hayatta kalmasına, gelişmesine ve yaşamdaki saygınlığına zarar veren veya zarar verme tehdidi olan her türlü davranış ihmal ve istismar kapsamında değerlendirilir (Ayan ve Kocacık, 2009: 955).

Amerikan Psikoloji Derneği ise çocuk istismarını: “*Bir ebeveynin veya bakıcının ölümü, ciddi fiziksel veya duygusal zarar verme, cinsel taciz ve ya kötüye kullanım sonucu ciddi bir zarar riskine sebep olan bir eylem veya eylemsizlik durumu*” şeklinde tanımlamaktadır (Duygulu, 2019: 433). UNİCEF tarafından hazırlanan Türkiye’de Aile İçi Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması özet raporunda, 7-18 yaş arasında olan çocukların %56’sı fiziksel, %49’u duygusal ve %10’u ise cinsel istismara tanıklık ettiği belirtilmiştir (UNICEF, 2010: 30).

Çocuklara karşı uygulanan istismar olayının sebepleri arasında iç ve dış stres faktörleri olduğunu söyleyebiliriz. İç stres faktörleri; ebeveynlerin boşanması, ölümü ya da parçalanmış aile yapısı, ebeveynlerin karakteristik özellikleridir. Ebeveyn kaynaklı olarak da kabul edilen bu risk faktörleri arasında ebeveynlerin küçükken istismar edilmiş olmaları, madde bağımlısı ya da alkol bağımlısı olmaları, psikolojik problemlerinin olması, erken yaşta anne olmak, mutsuz çocukluk geçirmek gibi örnekler verilebilir. Dış stres faktörleri; kişinin ekonomik koşullarının, çevresel ve sosyal etmenlerinin aile ortamında oluşturduğu problemlerdir. Dış stres faktörlerini daha somut olarak açıklayıcı örnekler verecek olursak; işsizlik, eğitim düzeyinin düşük olması, stresli ve başarısız bir iş ortamında bulunmak, sosyal destek, hizmet ve olanaklardan mahrum kalmak olarak sıralayabiliriz (Uysal Bayrak, 2019: 377).

Çocuğun gelişimine ket vuran ihmal ve istismar durumu çocuğun psikolojik, cinsel, sosyal ve fiziksel hasara uğratılması çocuğun sağlık güvenliğini tehlikeye atması nedeniyle bir halk sağlığı problemi halini alır. İhmal ve istismar vakalarının sonuçları yalnızca aileleri değil aynı zamanda toplumu, eğitim sistemini, sosyal kurum ve kuruluşları, yasalarımızı da etkiler (Ovayolu ve ark., 2007:14).

Çocuk istismarının tarihsel gelişimine baktığımızda bu durumun son 100 yıl içerisinde bir sorun olarak algılandığını ifade edebiliriz. Aslında çocuk istismarının insanlık tarihi kadar eski bir problem olduğunu, çocukların maruz kaldığı ihmal ve istismar durumlarıyla ilgili bazı olayları örnek verebiliriz. Örneğin; kız çocuklarının utanç kaynağı olarak görülüp diri diri gömülmesi, babaların çocuklarının hayatına son verme yetkilerinin

olması, mal gibi satma, terk etme gibi durumların kanunlara uygun olması ve eğer sağlıklı çalışacak düzeyde ise yaşamına izin verilmesi, bazı ülkelerde ise bebeklerin nehre atılıp boğulmayacak kadar güçlüyse yaşamasına izin verilip güçsüzse ölümü hak ettiğinin düşünülmesi olarak sıralanabilir (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 49).

Çocuk istismarını içinde bulunulan zaman dilimi, dönemin kültürel özellikleri etkilemektedir. İstismar davranışları için iki değişkenden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki yarım asır önce normal karşılanan bir davranış günümüzde sergilendiğinde olması gerekenin dışında bir davranışsa istismar olarak değerlendirilmesi, bir diğeri ise kültürel farklılıklardan dolayı davranışların istismar olarak kabul edilmesinin ülkeden ülkeye değişiklik göstermesidir.

Çocuk İstismarı sınıflandırılırken kaynaklara baktığımızda göre farklı sınıflandırmaların olduğunu görüyoruz (Aydın, 2018: 67). Çocuk dönemi istismarlarını 4 ana başlık altında toplamak mümkündür.

1. Fiziksel İstismar
2. Duygusal İstismar
3. Cinsel İstismar
4. Ekonomik İstismar (Karakoç, 2017: 9).

Son dönemde bazı kaynaklarda 5. istismar sınıfından bahsedilmektedir.

5. Medya İstismarı (Taşçı, 2017: 106).

2.4.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar: Çocuk üzerinde ebeveynleri ya da diğer bakımından sorumlu olan kişiler tarafından otorite sağlamak amacıyla, cezalandırma veya öfke kontrolünün sağlanamaması gibi durumlarda elle yada bir nesneyle çocuğun vücudunda iz bırakacak şekilde hasara uğratılması olarak tanımlanabilir (Güner ve ark., 2010: 108).

Fiziksel istismar, istismar türleri içerisinde anlaşılması ve görülebilirliği açısından çocukların bedeninde bıraktığı izler ve bazı vakalarda ölümle sonuçlanması nedeniyle en kolay tespiti yapılabilecek istismar türüdür. Bu istismar türünde en fazla görülen çocuğun dövülmesi şeklindedir (Doğanlı ve Karaörs, 2017: 83). Fiziksel şiddette sadece bedensel bir yaralanmadan söz etmek mümkün değildir. Bedensel saldırının yanında aynı zamanda psikolojik bir saldırı niteliğini taşır. Bu durumda çocukların aynı anda birçok şiddet türü ile karşı karşıya kaldığını söyleyebiliriz. Fiziksel istismara uğrayan bir çocuk duygu yoğunluğu az, iletişim kurma becerileri yoksunlaştırılmış ve şiddet uygulayan kişiler bakımından öfke içerikli davranışlarla karşılaştıkları için duygusal şiddetten de yoğun olarak etkilendikleri söylenebilir (Özgentürk, 2014: 267).

Hemen tüm kültürel yapılarda çocukları disipline etmek ya da başka amaçlarla çocuğa yönelik aile içi şiddet çok sık görülen bir durumdur. Ülkemizde toplum tarafından da kabul edildiğinin göstergesi olan şiddeti ata sözlerinde dahi görmemiz mümkündür. “Kızını dövmezen dizini döver”, “Dayak cennetten çıkmadır”, “Öğretmenin vurduğu yerde gül biter” gibi atasözlerimiz örnek olarak verilebilir (Berkmen ve Okray, 2015: 243).

Fiziksel istismar uygulayan kişilere göre ve uygulama şekline göre kendi içerisinde sınıflandırılmaktadır.

Fiziksel istismarı uygulayan kişilere göre;

1. Ebeveyn tarafından uygulanan fiziksel istismar: Çocukların ebeveynlerinden herhangi biri ya da her ikisinin birlikte kaza dışı çocuğun bedenine hasara vermeleri sonucu ortaya çıkan istismardır.
2. Kurumda istismar: Çocukların devam ettiği okul, kreş, anaokulu, yurt, kurs veya kamp gibi kurumlarda yönetici, eğitimci, bakıcı gibi hizmet sunan bireyler tarafından uygulanan istismardır.

Fiziksel istismarın uygulanma şekline göre;

1. Alet kullanılmadan uygulanan saldırılar: Herhangi bir alet kullanılmadan tekme, tokat, çimdikleme, sarsma, itip kakma ya da zehirleme şeklinde eylem ve davranışlarla uygulanan şeklidir.
2. Alet kullanılarak uygulanan saldırılar: Saldırıyı uygulayan kişinin taş, sopa, iğne, sigara, kemer, tava, ütü ya da bıçak gibi eşyaların kullanılarak zarar vermesidir (Baylan, 2019: 18).

2.4.1.1. Dövme

Çocukların bir nesneyle (taş, sopa, kemer, baston gibi), elle ya da yumruk kullanılarak zarar verilmesidir. Lezyonlara çocukların baş, ense, sırt ve kalça bölgelerinde özellikle sık rastlanmakta, lezyonların alt kısmında bulunan kemiklerde kırıklar, çatlakların oluştuğu da gözlenebilir. Çocukların vücutlarındaki ısırıklarda fiziksel istismar riski öz önünde bulundurulmalıdır. Yetişkin ısırık izleri yanlışlıkla oluşacak bir durum değildir. Isırık izlerinde maksillar köpek dişleri arasındaki mesafe 3 cm’den fazla ise yetişkin insana ait olma olasılığı yüksektir (Geçkil, 2017: 132)

2.4.1.2. Zehirlenme:

Zehirlenme, bilinçli bir şekilde çocukların herhangi bir kimyasal madde ya da ilaç verilmesi sonucu oluşan durumudur. Çocukların kendilerinden kaynaklı kaza sonucu zehirlenmeler yaşanabilir. Fakat bu durumda dikkat edilmesi gereken nokta çocukların kaza sonucu ilaç ya da kimyasal madde alımının miktarın az olması ve bunun da hayati tehlikeye sebep olmamasıdır. Bu maddelerin alımının aşırı miktarda olması ve çocuklarda hayati tehlike oluşturması durumunda, çocuğun kişi veya kişiler tarafından zehirlenmiş olabileceği üzerinde durulmasında gerekmektedir. Çocuğa zorla gereğinden fazla tuz yedirilip, uzun bir süre su verilmemesi durumunda çocuk hipernatremik dehidratasyona, aşırı miktarda su içirilmesi sonucunda ise su intoksikasyonuna girerek yaşamsal tehdit oluşturmaktadır (Beyaztaş ve ark., 2014: 1322). Bu tür bulguların olduğu vakalar zehirlenme vakaları olarak değerlendirilip mutlaka hastane polisine bildirilip, kasıtlı olduğu düşüncesiyle "istismar şüphesi" olarak yaklaşıp, kayda geçirilmesi gerekmektedir (Yalçın, 2011: 15).

2.4.1.3. Yanıklar

Yanıklar, özellikle 5 yaş altı çocuklarda hastaneye başvuru nedenlerinden biridir. Çocuk istismarı vakaları incelendiğinde bu vakaların %10 ila %20'sini yanıkların oluşturduğu gözlenmektedir. Bu tarz vakalardan dolayı yanık ünitesine yatırılan çocukların %35'inin istismar tanısı aldığı bildirilmektedir. Haşlanmaya bağlı yanıklarda kaza sonucu oluşan yanıklar asimetric olup, düzensiz kenarları olan ve farklı derecelerde yanıklar olarak ortaya çıkar. İstismara bağlı olarak gerçekleştirilen yanıklarda ise durum tam tersidir, yanıklar sıklıkla daldırma gerçekleştirilir, simetrik, sınırları belli ve derinliği aynı olarak gözlemlenir. Sıcak nesnelere dokunmayla oluşan yanıklarda ise istismar olup olmadığını anlamak zordur. Bununla ilgili ayırım net olarak yapılamasa da kaza sonucu çocuğun sıcak nesneyi tutmasına bağlı yanıklarda sıklıkla elinin iç kısmında yanıklar oluşurken, istismara bağlı yanıklarda ise örneğin; sigara yanıklarında deride 1cm çapında yuvarlak şekilde izler görülür. Çocuklarda yanıkların istismar sonucu mu yoksa kaza mı ayırımında bulunabilmek için öykünün iyi anlaşılması, olay yeri incelemesinin yapılması oldukça önemlidir (Koç ve ark., 2014: 2).

2.4.1.4. Sarsılmış Bebek Sendromu:

Çocuklarda sonuçlarının en ağır olduğu fiziksel istismar şekillerinden biri de sallanmış bebek sendromudur. Bakım veren kişiler tarafından sakinleştirilemeyen bebeklerin ağlamalarına tepki olarak şiddetli bir şekilde sarsılması sonucu oluşan istenmeyen durumlardır (Yalçın ve ark. 2014: 138). Bu istenmeyen durumu tetikleyen en önemli nedenler arasında özellikle sakinleştirilemeyip çok ağlayan bebekler, öfke kontrolü sağlayamayan ebeveynler, doğum sonrası depresyon geçiren anne sayılabilir. Bakım veren kişi özellikle 1 yaş ve altı bebekler olmak üzere kollarından ya da koltuk altlarından ve göğüs kısmından tutulup şiddetli bir şekilde sarsılması, çok yaygın olmamakla birlikte sert ya da yumuşak bir zemine atması şeklinde görülebilir. Bunun sonucunda beyinde ciddi hasara yol açabilen bu travmatik durumdaki sarsılma 5 saniye ile 15-20 saniye arasında sürdüğü söylenebilir (Çitil Canbay, 2018: 2). Altı ay altındaki bebeklerde özellikle kızgın ebeveynleri tarafından yada bakımını sürdüren kişinin şiddetli bir biçimde sarsıldığında beyin, kafatasının içerisinde öne ve arkaya doğru hareket eder. Bu da bebeklerde kontüzyona, köprü venlerinin yırtılmasına, kan pıhtısının beyin üzerinde birikmesine ve beyin kanamalarına sebep olabilir. Olaylar incelendiğinde karmaşık olmayan belgelenmiş ağır travmatik durumlar hariç tutulursa (kafatası kırığı gibi) bir yaş altı çocuklarda ağır kafa içi zarar görme durumlarının %95'i ve kafatasında görülen zehirlenmelerin tamamı vakalarının %64'ü istismara bağlıdır (Kara ve ark., 2004: 142).

2.4.1.5. Munchausen by Proxy Sendromu

Munchausen by Proxy Sendromu adını 18. Yüzyılda yaşayan Karl Fredrich von Munchausen isimli bir Alman Baronundan almıştır. Karl Fredrich von Munchausen Osmanlı- Rus savaşlarında Rus ordusunda paralı süvari olarak görev almış, savaş sonrası çevresinde bulunan herkese kahramanlıklarıyla ilgili abartılı öyküler anlatmıştır. Zamanla anlattıklarının gerçek olmadığı ortaya çıkmıştır. 1951 yılında Asher ve arkadaşları tarafından hastanelere başvurup asılsız hastalık öyküleri anlatan hastalar için belirtmek için "Munchausen Sendromu" kullanılmaya başlanmıştır (Eşiyok ve Hancı, 2001: 326). Bu sendrom, 1977'de Meadow tarafından tanımlanmıştır. Munchausen Sendromu çocuğun bakımından sorumlu olan anne, baba ya da diğer kişiler tarafından çocukta herhangi bir hastalık belirtisi, bulgusu olmamasına karşın belirti ve bulgular oluşturup, çocuğun gereksiz tıbbi uygulamalara, cerrahi girişimlere ve medikal tedavi

uygulamalarına maruz bırakıldığı bir istismar türüdür. Çocuklarda oluşturulan hastalık bulgu ve belirtileri sonucu uygulanan tıbbi müdahaleler ve cerrahi işlemler, çocukta fiziksel zararlar oluşacağı gibi ölümcül durumlarla da sonuçlanmasına neden olabilmektedir (Yurteri ve ark., 2017: 107).

Munchausen by Proxy Sendromunda çocuğa bakmakla yükümlü olan kişi hastalık belirtileri varmış gibi iddia edip aynı zamanda laboratuvar sonuçları değiştirerek semptomları daha inandırıcı hale getirmeye çalışıp çocuğu darp etme, zehirlenme, boğmaya çalışma gibi yollar izleyebilmektedir (İnce ve Yurdakök, 2014: 167).

2.4.2. Duygusal İstismar

Duygusal istismar ile ilgili verilere bakıldığında, ABD’de 1974 senesinde “Çocuk İstismarının Önlenmesi ve Sağaltımı” isminde bir yasa çıkarılıp, yasa içerisinde duygusal istismar “mental hasar” adı altında yer almıştır. 1983’te ise İndianapolis’te “Çocuk ve Gençlerin Duygusal İstismarı Konferansı” yapılmıştır. Konferansta duygusal istismar ile ilgili bir tanım üzerinde görüş birliğine varılmıştır. Üzerinde görüş birliğine varılan duygusal istismar tanımı: “Çocukların ve gençlerin psikolojik anlamda kötü şekilde kullanılması ve bireye psikolojik açıdan zarar veren tüm davranışlar” şeklinde belirtilmiştir. Bu davranışlar, çeşitli yönlerden çocuk üzerinde baskı oluşturabilecek birey ya da bireyler tarafından yapılır. Yapılan bu davranışlar, çocuğun fiziksel, duyuşsal ya da bilişsel gelişimi üzerinde o anda ya da gelecek zaman içerisinde ciddi olumsuzluklara yol açabilir” şeklindedir (Kanak ve Çelik, 2018: 911).

Duygusal istismar, en fazla rastlanılan istismar tipi olmasıyla birlikte fark edilmesi, tanı konulması ve yasal olarak kanıtlanması en güç istismar olma özelliğine sahiptir (Arslan, 2016: 203). İstismar türleri içerisinde diğer istismar türlerini de kapsamaması nedeniyle duygusal istismar en genel istismar türüdür. Fiziksel yada cinsel istismara uğrayan bir çocuk aynı zamanda duygusal olarak zedelenmiştir. Bireyin herhangi bir istismar yaşantısı yaşamış olması onu duygusal olarak örselemektedir. Yaşanılan her bölgede, her toplumda çocuklara yönelik duygusal istismar yaşanmakta, yaşanılan bu durum çocukların kişilik gelişimlerini olumsuz etkileyip gelecekte sağlıklı bir yaşantı geliştirmelerine engel olacaktır. Duygusal istismarın çalışılması diğer istismar türleri içerisinde en son sırada yer alır. Nedenine bakıldığında ise duygusal istismarın çocuklara daha az zarar vereceği düşüncesidir (Pekdoğan ve Bozgün 2018: 434).

İstismar çeşitleri arasında eylemleri ya da sonuçları bakımından ölçülebilirliği en zor olan duygusal istismardır. Duygusal istismar, UNICEF'e göre: "*Çocuğun gücünü aşan, yaşıyla orantısız beklentiler içinde olma, kapasitesinin ve isteklerinin sürekli kötülenmesi, sosyal ilişkilerden mahrum bırakılması, ağır sonuçlar doğuran sosyal zararlar verme, niteliklerinin yargılanması, yalnız bırakılma ile tehdit, gücüne ve yaşına uygun olmayan istekler, toplumun onaylamadığı istekler*" şeklinde tanımlamıştır (Öztürk, 2007: 27).

Duygusal istismarı çocuklar için tanımladığımızda, çocuğun kendi düşünce duygu ve davranışlarının farkındalığını ya da duygusal bütünlüğünü bozan, sürekli olarak çocuğun aşağılanması veya görmezlikten gelinmesi gibi, onun sağlıklı duygusal gelişimini ve öz saygısını ciddi bir biçimde etkileyen davranış kalıplarıdır. Duygusal istismarın kişide kendine olan güveni zedelemesi, değersizlik düşüncesini ve çaresizlik duygusunu yaşatması nedeniyle kişi kendini değersiz, çaresiz hissedip karşısındakine daha bağımlı olduğu düşüncesi açığa çıkar (Sağır ve Gözler, 2013: 71).

Duygusal istismarı, çocuğun gündelik hayatta sosyal etkileşimde bulunurken yaptığı eylemleri cezalandırarak, eleştirerek veya aşağılayarak çocuğun yeterliliği, bağımlılık duygusu ve benlik değerini, farkında olarak ya da olmayarak zedelemek ya da belirgin bir şekilde zarara uğratmak şeklinde de tanımlamak mümkündür. Örnekleyecek olursak, çocuğunun özelliklerini başkalarıyla olumsuz bir şekilde kıyaslamak, ayıplama, tehditler savurma, korkutma, ayrı tutma, suçlayıcı davranma, utandırılma gibi davranışları verilebilir (Terzi ve Özbay, 2014: 128). Bazı ebeveynler çocukları ile iletişimlerinde sürekli olarak çocuğu reddedici, yıldırıcı, kötü yola yönlendiren, aşağılayıcı ve umursamaz bir yaklaşım sergilerler. Bu durum okullarda ise öğretmenlerin bazıları tarafından çocuklara bağırma, alay etme, lakap takma, şiddete maruz kalacaklarını belirterek tehditte bulunma konuşmaları için fırsat vermeme, sürekli arka sıralarda oturmalarını sağlama, onlarla alay etme, isim takma, çocukları şiddet uygulamakla tehdit etme, söz hakkı vermeme, bazı öğrencileri sürekli arka sıralara atma, çöp kovaşına oturtma, görmezden gelme, tek ayak üzerinde bekletme gibi davranışlarla duygusal istismar uyguladıklarını söylemek mümkündür (Yolcu, 2009: 71).

Duygusal istismarı sonuçlarını çocuklar ve gençler için şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Tırnak yeme
- Parmak emme,
- Isırma,
- Olduğu yerde sallanma,
- Altını ıslatma,
- Dışkı kaçıрма ,
- Güvenememe,
- Aşırı hareketlilik yada hareketsizlik,
- Yemek yeme bozuklukları,
- İçine kapanma,
- Başkalarının kontrolüyle hareket etme,
- Güçsüz olduğu hissi,
- Çalma davranışı,
- Olumsuz bir öz benlik,
- Aksiyete,
- Saldırgan davranışlar,
- Yalana başvurma,
- Başaramama kaygısı
- Yeterli ve dengesiz beslenme, uygun olmayan şekilde tıbbi bakım,
- İntihar eğilimi,
- Sağlıksız geçirilen bir hamilelik ve kötü şekilde bebeğine bakım yapması,
- Uyaran eksikliği,
- Uyum sağlama bozuklukları,
- Konsantrasyon sağlayamama,
- Zihinsel ve duygusal gelişim bozuklukları gibi (Şimşek, 2010: 25).

2.4.2.1. Gelişimsel Dayanıklılık ve Duygusal İstismar

Kişi hayatı boyunca çeşitli zorluklarla, risklerle karşı karşıyadır. Bu zorluklar karşısında gelişimine ya da uyumuna dönük ciddi risklerle karşı karşıya kalsa bile üstesinden gelip, normal gelişimini tamamlayabilmesi gelişimsel dayanıklılık olarak belirtilmektedir (Şahan Aktan ve Önder, 2018: 21).

İnsanların yaşamış oldukları olumsuz yaşantılar karşısında sağlıklı bir biçimde gelişim göstermesi psikolojik açıdan sağlamlık olarak ele alınır. Psikolojik sağlamlık ve duygusal istismar arasındaki ilişki araştırıldığında aralarında negatif bir durum olduğu rapor edilmiştir. Araştırmacılar tarafından üzerinde durulan bir diğer konuda, psikolojik sağlamlık düzeyi yükseldikçe insanların, problem davranışlara daha az yöneldikleri olmuştur. Psikolojik anlamda sağlamlık seviyesi düşük bireylerde, olumsuz yaşantılar karşısında daha çok uyum problemleri yaşadıkları ve problem oluşturacak davranışlara daha fazla yöneldikleri bildirilmiştir (Arslan ve Balkıs, 2016: 10).

İstismara maruz kalan her mağdurun aynı şekilde olumsuz gelişim özellikleri göstermediği, normal gelişimsel özelliklerde bulunduğu görülmüştür. Bu yeterlilik tanımlanırken dayanıklılık kavramı olarak kullanılmıştır. Dayanıklılık, kişide değişmeyen bir özellik değildir. Kişi dayanıklı olamadığı olumsuz durumlarda olayın etkileriyle baş ederek dayanıklılığı gelişebilir veya her gelişim alanında aynı düzeyde dayanıklı olmayıp farklılıklar gösterebilir (Yılmaz Irmak, 2011: 3). Gelişimsel dayanıklılık için kilit nokta aslında inanmak, güvenmek ve ifade etmektir. Çünkü kişi ahlak anlayışı gereği suçluluk duygusu hisseder ve buda onun tüm enerjisini tüketir. Fakat inanıp, kendini güvende hissederse o zaman olumlu tepkiler verebilir.

Çocuğun bağlanma eğilimi yetişkin- çocuk ilişkisinin odağında bulunmaktadır. Güvenli bağlanmanın yaşanması durumunda çocuğun gelişimsel problemlerle, olumsuz duygular yaratan stresli olaylarla baş edebilmesini kolaylaştırmaktadır.

Kısacası, çocuklardaki güvenli bağlanma şekli öz düzenleme kapasitesini destekler. Öz düzenleme becerisine sahip bir çocuk ise problem çözme yeteneğine sahip, bağlanabilen ve yardım alabilen dayanıklı bireyler olduğu düşünülebilir (Şahan Aktan ve Önder, 2018: 21).

2.4.3. Cinsel İstismar

Çocuğun gelişimini ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen cinsel istismar, çocuğun fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü de ciddi oranda yaralayan toplumsal bir problemdir (Özdemir ve ark., 2018: 141). Çocuklarda cinsel istismar ile ilgili ilk tanımlama 1978 yılında Kempe, Henry ve Ruth tarafından yapılmıştır. Tanımda ise olgunlaşmasını tamamlamayan çocuk ve ergenlerin bilinçli bir şekilde onaylamadıkları, durumu bütünüyle algılamalarının mümkün olmadığı ailevi ve sosyal rollere ters, cinsel aktiviteler içerisinde olmaları konularından bahsedilmektedir (Akgül, 2015: 26). Cinsel istismarın tanımı, Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği tarafından

şu şekilde yapılmıştır: “*Rıza yaşının altında bir çocuğun cinsel açıdan yetişkin bir kişinin cinsel doyumuna yol açacak bir edim içinde yer alması ya da bu duruma göz yumulması halinde cinsel istismara uğramış sayılır.*” Bu tanımlama, söz konusu olan konunun herhangi bir nesne kullanılarak ve zor kullanımla yapıp yapılmadığı; fiziki veya genital temas olup olmadığı; çocuk tarafından başlatılıp başlatılmadığı ve kısa süreçte kendini gösterecek derecede zararlı bir sonuç doğurup doğurmadığı ile ilgilenilmediği belirtilmiştir (Ergündüz, 2010: 59).

Dünya ülkeleri ve kültürleri için ortak bir sorun olan çocuk ihmal ve istismarı her yıl 1.6 milyon çocuğun istismar türlerine ya da ihmale maruz kaldığı; 1000’den fazla çocuğun ise hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir. Cinsel istismarın sebep olduğu suçluluk, utanç gibi tepkiler nedeniyle birçok olay gizlenip, gerçekler sır gibi saklanmaktadır. Buda konuyla ilgili verilerin gerçeği yansıtmadığını ve istatistiksel verilere ulaşmanın ne kadar zor olduğunu göstermektedir. Cinsel istismar mağdurlarının sadece %15’ine ulaşıldığı dikkate alındığında, ulaşılan vakalar yalnızca buz dağının görünen kısmı olduğu düşünülebilir. Çocukluk döneminde karşı karşıya kalınan cinsel istismar sıklığı % 10- 40 arasında olduğu bildirilmektedir (Alpaslan, 2014: 194-195). Cinsiyet bazında oranlamalara bakıldığında kız çocuklarında görülme %6 ile %62, erkek çocuklarında %3 ile %13 arasında değişim göstermektedir. Buda her 4 kız çocuğundan 1’i ve her 10 erkek çocuktan 1’inin cinsel istismara uğradığını göstermektedir. Olayların yaş aralıkları oranlandığında dünya genelinde cinsel istismar kurbanlarının %30’unun 2-5 yaş, % 40’ının 6-10 yaş ve %30’unun 11-17 yaşları aralığında olduğu, genellikle ilk kez 8-12 yaşlar arasında yaşandığı belirtilmektedir (Bağcı ve ark., 2019).

Cinsel suçlar yalnız mağdur olan kişiyi değil onunla birlikte yakınlarını ve toplumu da etkileyen bir eylemdir. Mağdur ve mağdur yakını olan bireylerde travmatik durumların oluşmasının yanı sıra, toplumda büyük bir kızgınlık, kişisel intikam isteği, linç etme eğilimi doğuran, son dönemde özellikle hızlı artışın gözlemlendiği şiddet suçu olarak belirtilen ve saklanan eylemlerdir.

Cinsel istismar sorunu her yaştaki birey için tehlikeli bir toplumsal sorundur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), “Mağdurun rızası dışında, baskı ve şiddetle ya da rızasına bakılmayacağı durumlarda ise her hangi bir cinsel hareket, cinsel içeriği olan söz ya da girişim, kişinin psikolojik, fiziksel ve sosyal açıdan zarar görmesi” şeklinde cinsel şiddeti açıklamaktadır (Yazar ve Boz, 2019: 44).

Cinsel istismarın yaşandığı olaylarda özellikle işlevselliğini yitirmiş aile tiplerinin yol açtığı bozukluklar bulunmaktadır.

Cinsel İstismarın Yaşandığı Aile Tiplerini Özellikleri

- Baskı ve Otorite ile Koşulsuz Olarak Sözünün Tutmasını İsteyen Ebeveyn Modeli

En çok görülen, babanın otoritesinin baskın olduğu, kararlarının kesinlikle sorgulanmasının imkansız olduğu aile tipidir. Kapalı bir aile sistemi mevcuttur. Bazı babaların kontrol ve gücün kendisinde olduğunu göstermek amacıyla şiddete başvurduğu söylenebilir.

- Cinsel Problemler

Cinsel istismarın yaşandığı aileler incelendiğinde anne- baba arası cinsel problemler oldukça sık görülmektedir.

- Sosyal Soyutlama

Anne ve babalar çoğu zaman sosyal ortamlara girmekten geri dururlar, özellikle aile dışındaki bireylerle sosyal ilişki kurmaktan çekinirler.

- Rol Çatışması

Bu modelde özellikle aile içi rol karmaşası yaşanmakta çatışmalar görülmektedir. Genellikle anne ev kadınlığı ve evliliğe dair rollerini kızına bırakmakta, bu şekilde bir ortamda babada enstest yolunu tercih etmektedir. Cinsel istismar uygulanan ailelerde aile içi rol çatışmaları yoğun yaşanmaktadır.

- Madde ve Alkolü Kötüye Kullanım

- İnkâr (Yadsıma)

Cinsel istismara uğratan aile üyelerinin en sık kullandığı savunma mekanizmasıdır. Baba, olayı “seks eğitimi” olarak görüp, anne ise kocası ile ilişkisinin bozabileceği düşüncesiyle reddedip görmezden gelebilir. Çocuk ise suçluluk ve utanma duygularını bastırmak ve ailenin düzeni bozulmasın diye durumu inkar edebilir (Yarar ve Yarış, 2011: 180).

Cinsel istismar farklı şekillerde sınıflandırılabilir

➤ Temas Olmayan Cinsel İstismarlar:

Cinsel içerikli röntgencilik, teşhir ve cinsel temalı konuşma olarak belirtilebilir.

➤ Cinsel Dokunma:

İstismar eden kişi tarafından mağdura dokunabilir ya da mağdur olan kişinin kendisine zorla dokunması sağlanabilir.

➤ **Oral-Genital Seks:**

➤ **İnterfem Oral İlişki (Irza Tasatti):**

Vücuda girmenin yani penetrasyonun yaşanmadığı sürtünme şeklindeki istismar şeklidir.

➤ **Cinsel Penetrasyon:**

Genital ilişki, anal ilişki, nesnelere penetrasyon şeklinde yaşanabilir.

➤ **Cinsel Sömürü:**

Çocuk fuhuş ve pornografisini kapsar (Göker ve ark., 2009: 145).

Cinsel istismara uğrayan çocuklarda kısa vadede ve uzun vadede bazı problemler gözlenmektedir. Kaygı bozuklukları, uyku problemleri, kâbuslar, fobiler, bedensel yakınmalar, korku tepkileri, dikkat eksikliği, hiperaktivite, enürezis, enkoprezis , cinsel istismara uğramış çocuklarda sık ortaya çıkar. İstismara uğramış olan çocuğun benlik saygısı zedelenmiştir. Depresyon eğilimi, intihar düşüncesi ve girişimi daha yüksek oranda görülmektedir. Bu gözlenen durumlar dışında öfke tepkileri, karşı olma, zayıf dürtü kontrolü de görülmektedir. Sosyal ve kişiler arası ilişkilerde zayıflık, diğer insanlardan kaçınma ya da gereğinden fazla beklentili ve kontrol edici bir ilişki içerisinde oldukları için işlevsellikten uzak olmakta ve genellikle yalnızlıkla sonuçlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004: 84).

Çocukların cinsel istismara maruz kalmaması, korunması için özellikle önemli olan husus, konuyla ilgili ailelere yapılacak bilinçlendirme çalışmalarıdır (Berkmen ve Seçim, 2018: 68).

2.4.4. Ekonomik İstismar

Ekonomik İstismar; çocuğun fizyolojik, psikolojik ve duygusal gelişimi gibi tüm gelişimsel özellikleri göz ardı edilip, kanuni hakları hiçe sayılarak, gücünün üzerinde işlerde ücretsiz veya cüz-i bir ücretle çalıştırılması olarak tanımlanır. Çocukları çalışmaya iten nedenleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

1. Yoksulluk,
2. Eğitim durumu,
3. Göç,
4. Kültür,
5. Aile yapısı,

6. Yasal düzenlemelerdeki boşluklar (Karakoç, 2017: 15).
7. Gelir dağılımındaki adaletlik,
8. Artan Kaçak işçilik,
9. Ucuz maliyetli çocuk emeği,
10. İşverenin olabildiğince daha ucuza mal edilen iş gücünü tercih etmesi (Aydın, 2018).

Dünya genelindeki çalışan çocuk nüfus oranı incelendiğinde, toplam çocuk nüfus oranının beşte birinin çalıştığı ya da çalıştırıldığı belirtilmektedir. Her beş çocuktan birinin çocukluğu elinden alınmış, oyun oynamaya doyamayan yetişkin bireyler olarak büyümek zorunda kaldığı gerçeğini gözler önüne sermektedir. Aile denetiminden uzak, çalıştırılan her çocuk sömürü ve istismara açık durumdadır. Buda bize ekonomik istismarın çözümlenmeyi bekleyen sosyal ve ekonomik boyutuyla önem teşkil eden bir insan hakları sorunu olduğunu, sorunun çözümlenebilmesi için ise siyasi, sosyal ve ekonomik süreçlerin bağlantı kurarak birlikte hareket etmesi gerekliliğini gösterir (Karakoç, 2017: 15).

Ülkemizde çocuk ve gençlerin korunması hususunda Anayasamızda; kimsenin yaşına, cinsiyetine ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılmaması, küçüklerin çalışma şartları bakımından özel olarak korunacağı söylenerek, güvence altına alınması sağlanmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 71. maddesine göre 15 (onbeş) yaşını tamamlamamış çocukların çalıştırılması mevzuatça yasaktır (ASPB, 2013: 18). 14 (ondört) yaşını tamamlamış ve eğitiminde ilköğretim aşamasını geçmiş çocukların bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak şekilde hafif işlerde çalıştırılabileceği kabul edilmiştir. Çocuk ve gençlerin çalıştırılmaları, işe yerleştirilmeleri ile ilgili 71. Maddede güvenlik, sağlık, bedensel, bilişsel ve psikolojik gelişmeleri, kişisel yatkınlık ve yetenekleri dikkate alınması gerektiği, yaptığı işin onun okula gitmesine, mesleki eğitiminin devamına engel olamayacağı, onun derslerini düzenli bir şekilde izlemesine zarar vermemesi gerektiği belirtilmiştir. Temel eğitimini bitirmiş ve okula devam etmeyen çocuklarda çalışma saati günde 7 (yedi), haftada 35 (otuzbeş) saatten fazla olmaması gerektiği durumun 15 (onbeş) yaşını tamamlayan çocuklarda günde 8 (sekiz) saatten haftada 40 (kırk) saate kadar arttırılabileceği öngörülmüştür. Okula devam eden çocuklarda çalışma süreleri eğitim döneminde, eğitim süreci dışında olacak şekilde günde en çok 2 (iki) saat, haftada 10 (on) saat olabileceği belirtilmiştir. Okulun olmadığı vakitlerde ise yukarıda belirtilen çalışma sürelerinin uygulanması gerektiği bildirilmiştir (4857 İş Kanunu, 2003).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ya göre dünya genelinde 120 milyon (5-14 yaşlar aralığında) çocuğun çalıştığı tahmin edilmektedir. 5-17 yaş aralığında çalıştırılan çocuk sayısı 168 milyon olarak belirtilmekle birlikte yoğun olarak çalışılan yaş aralığının 5-11 yaş olduğu dikkat çekmektedir. Çalıştırılan çocukların %44'ü bu yaş aralığına karşılık gelmektedir. 2015 Uluslararası Çalışma Örgütü Çocuk İşçiliği Raporuna göre ILO ve BM'nin 2000-2012 yılları arasında ortak yürüttüğü çalışmalar neticesinde çalışan çocukların 78 milyona yakını yani 3/1 oranında bir azalma görülmüştür. Cinsiyete göre azalma oranı ise kız çocuklarında %40, erkek çocuklarında %25 olmuştur. ILO'ya göre eğitim faktörü çocuk işçiliğinin önlenmesinde en etkili araçtır (Karakaş ve Çevik, 2016: 895).

Türkiye'deki çocuk işçiliğiyle ilgili 2012 yılında TÜİK tarafından yayınlanan Çocuk İş Gücü anketi verileri paylaşılmış, bu verilere göre çalışan çocuk sayısı 6-14 yaş grubunda 292 bin kişi, 15-17 yaş grubunda ise 601 bin kişidir. Ekonomik faaliyette çalışan çocukların istihdam oranı %5,9 olarak verilmiştir. Çocukların yaşlara göre istihdam oranı; 6-14 yaş grubunda %2,6 iken 15-17 yaş grubunda ise %15,6 oranındadır. Türkiye genelinde 6-17 yaş grubundaki cinsiyet bazında baktığımızda istihdam edilen çocukların %68,8'i erkek ve %31,2'si ise kız çocuklarıdır (TÜİK, 2015: 93).

TÜİK 2018 İstatistiklerle Çocuk verilerine göre; 15-17 yaş grubu çocukların 2017 yılında iş gücüne katılım oranı %20,3 iken 2018 yılında bu oran 21,1 olarak artmıştır. Cinsiyete göre oranlar incelendiğinde 2017'de iş gücüne katılan kız çocukları %11,8 erkek çocuklarının %28,5 iken 2018'de erkek çocuklarında artış gözlemlenerek %30, kız çocuklarında değişme gözlemlenmeyerek %11,8 olarak kaldı (TÜİK, 2019).

Ekonomik istismara uğrayan çocuklar, akranları eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürürken, parklarda bahçelerde oyunlar oynarken çalışmak zorunda bırakılıp mağdur edilmişlerdir. Bu çocuklar çoğu zaman karşımıza mendil, çiçek, şeker, sakız, sigara satarken, trafikte canlarını hiçe sayıp tehlikeye atarak cam silerken ya da dilendirilirken karşımıza çıkmaktadırlar (Ayrıl, 2010: 10).

Ekonomik istismara uğrayan, çalışan ya da çalıştırılan çocuklar sağlık problemleri ve iş güvenliği açısından problemlerle karşılaşan, risk grubunda bulunan dezavantajlı çocuklardır. Bu çocukların evde ya da herhangi bir işte çalışırken, her türlü istismara açık olduğunu söylemek mümkündür. İstismara uğramasalar dahi fizyolojik, biyolojik gelişimlerinde gerilikler ve sağlık problemleri oluşabilmektedir. Çalışan çocuklar çalışma ortamlarında kimyasal, biyolojik birçok riskle karşı karşıyadır. Öncelikle çocuklar için

sağlık ve güvenlik ile ilgili risklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ekonomik istismara uğrayan çocukların fiziksel gelişimi, okula giden çocukların gelişimleriyle karşılaştırıldığında oldukça geri oldukları gözlemlenmiştir. Fiziksel gelişim geriliklerinin yanı sıra çocukların çalıştıkları işlere göre diğer istismar türlerine de maruz kaldıkları söylenebilir. Çalıştırılan çocuklarda kötü sözlere maruz kalma, cinsel ve fiziksel kötü muamelelerle karşılaşmaları ve aç bırakıldıkları saptanmıştır (Aydın, 2019: 67).

Ekonomik istismar sonucunda oyun çağındaki çocuklar yaşlarına ve gelişimlerine göre oyunlar oynamayıp, yaşı gereği davranışlar yerine yetişkinlerin sorumlulukları yüklendikçe ruh sağlıkları olumsuz etkilenir. Çocuklar doğaları gereği kendilerini oyunla ifade eder, hayal kurar ve enerjilerini bu şekilde boşaltırlar. Çalışan çocuklarda ise bunların yerini iş aldığı için mutsuzluk, davranış problemleri ortaya çıkar. Çalışan çocuklar oyun ile kendilerini ifade etmeye vakit bulamadıkları için psikolojik açıdan rahatlayamaz, kaygı ve stres düzeyi artar, öfkeli, gergin, agresif davranışlar sergilerler (Aydın, 2019: 68).

2.4.5. Medya İstismarı

Medya istismarını medyanın çocuğun bedensel, ruhsal ve sosyal yönden sağlığını ve gelişimini, bilişsel, ahlaki gelişimini olumsuz etkileyecek şekilde kullanılması olarak açıklamak mümkündür. İki şekilde olabilir.

- Medya araç gereçlerindeki haber, tanıtım, reklam ve diğer ortamlarda çocuğun sağlığı ve gelişimi göz ardı edilerek kullanılması
- Ticari kaygıyla çocuğun zararına da olsa ürün tanıtımlarının yapılması (Taşçı, 2017: 106).

Yapılan son çalışmalar medyanın saldırganlık, cinsel davranış, madde kullanımı, düzensiz beslenme ve akademik zorluklar üzerindeki olumsuz etkilerini artırdığını işaret ediyor (Strasburger, 2010).

Televizyon, film, video ve bilgisayar oyunlarında şiddetli görüntülerin uyarılma, düşünceler ve duygular üzerinde kısa vadeli etkileri olduğuna, özellikle daha küçük çocuklarda agresif ya da korkutucu davranış olasılığını artırdığına dair tutarlı kanıtlar vardır (Browne, 2005).

Şiddet içeren medyanın çocuklar üzerinde uzun vadeli etkileri olabileceği belirlenmiştir. Çalışmalar çocuklarda agresif davranışlar, agresif düşünceler, kızgın

duygular, yüksek uyarılma düzeyleri, çocukların davranışları üzerinde medya istismarına maruz kalmanın önemli etkileri olduğunu gösterir (Bushman, 2006). Çağımız erken yaşta madde kullanımı sorunu ile karşı karşıyadır. Birçok faktörün ele alınabileceği bu bağlamda medyanın bu konuda olası istismar etkisi ile mücadele edilmektedir. Erken madde kullanımının nedenleri çok faktörlüdür, ancak medya önemli bir rol oynayabilir. Tütün ve alkol kullanımının özendirilmesi bu konuda ilk ikiyi temsil etmektedir. Yılda 25 milyar dolardan fazla bir bütçe miktarın tütün, alkol ve reçeteli ilaç reklamlarına harcanması, ve bu tür reklamların satışlarda büyük oranda etkili olduğu gösterilmiştir. Dijital medya giderek daha fazla uyuşturucu tanıtımı için kullanılmaktadır. Televizyon dizileri ve filmler erken yaşta zararlı madde kullanımına sebep olmaktadır. Amerikan Pediatri Akademisi (APA) medyadaki tüm tütün reklamlarının yasaklanmasını tavsiye etmektedir. Ayrıca alkol reklamında sınırlamalar getirilmesini, küçük çocukların bu gösterimlere maruz kalmaması için okullarda, sınıflarda ve sosyal çevrelerde eğitimler verilmesi gerekliliğini ön görmektedir (APA, 2010).

2.5. Çocuk İhmal ve İstismarının Tarihsel Gelişimi

Çocuk ihmal ve istismarı insanlık tarihi kadar eski bir olaydır. Süreç içerisinde öldürme, ölüme terk etme, köle olarak satma gibi farklı türlerde kendini göstermektedir (Özyürek ve ark., 2018: 437). MÖ. 400’de Plato öğretmenlere, “çocukları kaba kuvvetle değil, oyun oynuyorcasına eğitin” demiş ve bu sözyle cezalandırma yöntemi olan dayağa, alternatif görüş sunan ilk düşünür olmuştur. 2. Yüzyılda Gynaecology isimli eserinde yazar Saronus çocuk ihmal -istismarı ile ilgili şu bilgileri aktarmıştır. Çocukların bakım veren kişilerden dayak yediğinden ve annenin yeni doğan çocuğunu öldürmesi olaylarından bahsedildiği, özellikle sinirli olan annelerin çocuklarını daha fazla ihmale uğrattıklarını ve sinirli annelerin çocuklarını yere fırlattıklarını ifade edilmiştir.

M.Ö. 4000-2000 yıllarından kaldığı bilinen bir Sümer tabletinde babaya karşı gelmenin kölelik nedeni olarak görüldüğünün belirtilmesi, babaya verilmiş mutlak hâkimiyet ile çocuğu ağır şekilde cezalandırma usulüne örnek olarak gösterilebilir. Hammurabi kanunlarının 192, 193, 195. Maddelerinde benzer bir durumla karşılaşmak mümkündür. Çocuklar babalarına saygısızlık yaparlarsa, itaatsiz davranışlar sergilerlerse babanın cezalandırmaya hakkı olduğu, suçun ağırlığına göre çocuk parmağını, dilini hatta gözünü bile kaybetmesi mümkündür (Ata, 2019: 49).

Çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili toplumsal boyut hızlı gelişse de tıbbi boyutuyla ilgili gelişme daha yavaş sağlanmıştır. Konuyla ilgili tıbbi boyutunu belirten ve kabul edilen ilk çalışma 1860 yılında Amboroise Tardieu isimli bir Adli Tıp Profesörü tarafından yayınlanmıştır. Rapora göre 32 çocuk, kırbaçlanıp yakılarak öldürülmüştür ve yapılan otopsi bulguları da bunu doğrular niteliktedir. kırbaçlanarak ve yakılarak öldürüldüğü belirtilen 32 çocuğun otopsi bulgularını içeren yayındır (Tugay, 2008: 7).

Çağımıza özgü olmayan çocuk ihmal ve istismar olayları farklı kültürlerde, farklı çağlarda çeşitli biçimlerde kötü muameleler olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; çocukların Cermen ve Roma hukuklarında köle olarak satılmaları, babaları tarafından ölümleri sağlanması, yalnızlığa terk edilmeleri, Hindistan, Meksika, Çin, ve Peru gibi kimi ülkelerde bebeklerin nehirler sularına atılmaları sık uygulanan bir tören olarak kabul edilmektedir. İslamiyet öncesi Arap kabilelerinde uygulanan yeni doğan gelen kız bebeklerinin diri diri gömülmesi olayı sık yaşanıyor ve bu durum bazı kabileler tarafından güzel bir töre olarak kabul edilip övünülmüyordu (Akyüz, 2018: 501). Çin’de kız çocukları ekonomik getirisi olsun diye ya satılmakta ya da iş gücü anlamında fazla bir katma değeri olmadığı için öldürülmekteydi. Eskimolarda ise kız çocuklarının evlerine gelen misafirlere ikram edilmesi yaygın bir gelenek olarak sürdürülmüştür. Bazı İslam ülkelerinde ise kız çocukları erken yaşlarda evlendirilmekte, buda çocuk ölümlerinde artışa neden olmaktadır.

İngiltere’de 17- 18. yüzyıllarda karşılaşılan bir diğer istismar şekli ise istenmeyen bebeklerin bizzat anneleri tarafından bebeklerin üzerine annelerinin uzanıp, ezerek öldürmeleridir. Rönesans döneminden 20. yüzyıla kadar tarım işçileri 10 yaşından sonra kız çocuklarını zengin ailelerin evlerinde çalışmaya gönderildiği görülmektedir. Sadece fakir aileler değil zengin ailelerde de 7 yaşından sonra oğlan çocuklarını silahşör olarak eğitilmesi için uzaklara gönderilip ihmal ve istismara uğrattıkları bilinmektedir (Kocaer, 2006: 12).

Çocuklara uygulanan bu tür durumlara karşı 19. yüzyılın sonlarında çocukların korunması gerektiği düşüncesi yaygınlaşıp sosyal bir sorun olarak ele alınmaya başlanmıştır. İngiltere, ABD, Fransa, Almanya ve Avusturya gibi Batı ülkelerinde kötü muamele ve çocuk istismarlarıyla ilgili yasalar oluşturulmaya başlanmıştır (Akyüz, 2018: 501).

2.6. Türkiye’de Çocuk İhmal ve İstismar Durumu

Ülkemizde çocuk istismarı ile ilgili araştırmalara geç başlanmış olsa da yapılan son araştırmalar çocukların özellikle aile içinde maruz kaldıkları ihmal ve istismarı, hem boyutları hem de sonuçları açısından önemle ve hızlı bir şekilde durulması gereken toplumsal bir sorun olduğunu gösteriyor.

Yapılan çalışmalar ne kadar kısıtlı olursa olsun çocuğa yönelik şiddetin yaygınlığı, sebepleri ve etkileri konusunda sorunun ne kadar büyük olduğu konusunda fikir vermektedir. Yapılan çalışmalar ile ilgili veriler EK.1’de sunulmuştur.

2.7. Dünya’da Çocuk İhmal ve İstismar Durumu

2017 Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre yaşları 2 ile 17 arasında yaklaşık 1 milyar çocuk fiziksel, duygusal veya seksüel olarak şiddete maruz kalmıştır (WHO, 2013). UNICEF in 2014 yılında rapor ettiği üzere 120 milyon çocuk cinsel istismara uğramış olup vakaların genelinin tecavüz olduğu belirtilmiştir. UNICEF’in 2017 yılı verilerinde az ve orta gelişmiş 38 ülkede 17 milyon yetişkin kadının çocukluk çağında cinsel istismara maruz kaldığını rapor etmiştir (UNICEF, 2017).

Avrupa’da: 2013 yılında Dünya Sağlık Örgütü 18 milyon bebeğin cinsel istismar kurbanı olduğunu açıklamıştır. Bu sayının %13.4 ü kız ve %5.7’si erkek bebeklerden oluşmaktadır (WHO,2013).

Asya: Asya İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Hindistan’da 2001 ile 2011 yılları arasında %336’lık bir artışla 48,338 tecavüz vakası bildirmiş olup çoğunluğunun çocuklardan oluştuğu rapor edilmiştir. Bu sayı 2001de 2.113 vaka iken 2011de 7,112 vaka bildirilmiştir.

Kuzey Amerika: Amerika’da yerel yönetimlerin raporuna göre 700.000.000’un üstünde çocuk istismar ve şiddetle karşı karşıya kaldığı belirtmiştir. Uluslararası Kayıp ve İstismar edilen Çocuklar Merkezi (ICMEC) açıklamalarına göre her on çocuğun birinde cinsel istismar mağduriyetinin yaşandığı bildirmiştir (UNICEF, 2015).

Okyanusya: Avustralya Sağlık Enstitüsü ve Sosyal Yardım Merkezinin 2018 şubat ayı raporuna göre 2015 ve 2017 yılları arasında 6 kadından biri (1,5 milyon) 15 yaşlarından önce fiziksel şiddet ve cinsel istismara maruz kaldığını ve her 9 erkekten birinin (9.92 bin) küçük yaşlarında bu şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir. 2015-2016 yılları arasında

450 milyon koruma altındaki çocuk ve 55,600 çocuk da evlerinden alınarak cinsel istismar ve şiddetten uzaklaştırılarak tedavi edilmek üzere çeşitli sağlık merkezlerinde gözetim altına alınmıştır (ECPAT, INTERPOL, 2018).

Afrika: Güney Afrika'da Adalet ve Suç Önleme Merkezi 2016 yılındaki raporunda 3 güney Afrikalıdan biri erkek ya da kadın 17 yaşından önce cinsel istismar riski altında olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmaya göre yaşları 15- 17 arasında 784.967 gencin çoktan cinsel istismarla tanıştığı saptanmıştır. Kurbanlar genelde erkek çocuklardan oluşmaktadır ve vakaların 3te biri polise bildirilmemiştir (Schena, 2016).

Medya İstismarı

İnternetin gelişmesiyle medya üzerinden işlenen istismar ve şiddet olayları da artarak devam etmektedir. İnternet izleme vakfının 2017 değerlendirmesinde bir web sayfasının çocukları her 7 dakikada bir cinsel istismara maruz bırakan görüntüler yayınladığını tespit etmiştir. 2017 yılında, cinsel istismar içeriği bulunan 78 589 URL internet hesabı içinde Hollanda, Amerika, Kanada, Fransa ve Rusya gibi ülkelerin bulunduğu hesaplar tespit edilmiştir. Kurbanların %55'i 10 yaşından küçüktür.

Cinsel İstismar

2017 Dünya Turizm Örgütünün verilerine göre her yıl 3 milyon insan cinsel ilişkiler kurmak üzere seyahat etmektedir. En popüler destinasyonlar arasında Brezilya, Dominik Cumhuriyeti, Kolombiya, Tayland ve Kamboçya son zamanlarda da bazı Afrika ve Doğu Avrupa ülkeleri bulunmaktadır.

Uluslararası Asya Turizminde Çocuk Fuhuşunu Bitirme Komitesi 2015-2016 yıllarında bu turistlerin %35'inin müdavim olduğunu belirtmiştir (ECPAT, INTERPOL, 2018).

2.8. Çocuk İhmal ve İstismarını Belirlemede ve Önlemede Öğretmenin Rolü

İhmal ve istismar çok yönlü bir durum olduğu için mutlaka multidisipliner bir çalışmayla ele alınmalıdır. Ekip;

- Doktorlar
- Psikologlar
- Psikiyatristler
- Çocuk Gelişimciler

- Sosyal Çalışmacılar ve
- Hukukçulardan oluşur.

İstismarın ne olduğunun öğrenilmesi, toplum içerisinde farkındalık yaratmak ve bilgilendirilmenin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi açısından özellikle konuyla ilgili çalışan uzmanların rolü çok büyüktür. Çocukların ihmal ve istismara uğraması bedensel – ruhsal olarak sağlığını ve gelişimini olumsuz şekilde etkilemektedir. Çocuk koruma sistemleri sağlıklı bir şekilde işlemezse istismara uğrayan çocuk ikinci bir travma daha yaşayıp birinci travma kadar tekrar zarar görebilmektedir. İstismara uğramış çocuklar yaşadıkları travmatik durumlardan dolayı hem gelişimsel hem de sağlıkları ile ilgili ciddi risk altındadırlar. Bu sebeple yaşanan olumsuz olaylardan sonra çocukların yaşamlarını sağlıklı bireyler olarak devam ettirebilmeleri için tanılmalarının ve tedavilerinin devamlılığını ekip çalışmasıyla sağlamak çok önemlidir. Çocuğa dokunan, konuyla ilgili tüm sağlık çalışanları hırpalanmış olan çocuğa nasıl yaklaşması gerektiğini bilmesi gerekmektedir (Cesur Yılmaz, 2018: 40).

Çocuklar ihmal ve istismarla ev yaşamı dışında en çok vakit geçirdikleri yer olan okul ortamında da karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle okul ortamında, istismar maruzu çocuk ve ergenlerin tespiti ve istismarın önlenmesi konu açısından hayati önem taşımaktadır. İstismar olaylarında okulun görevlerini 3 grupta toplamak mümkündür.

1. Tanılama
2. Değerlendirme
3. Yönlendirme

Yukarıda belirttiğimiz görevlerin yerine getirilmesinde en büyük sorumluluk öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin toplum üzerindeki etkileri, eğitimci kimlikleri, yasal, mesleki ve kişisel sorumlulukları nedeni ile istismar belirleme ve önleme çalışmalarında yer almaları gereklidir. Öğretmenler günlerinin büyük bir bölümünü çocuklarla birlikte geçirdikleri için onların özelliklerini, davranışlarında meydana gelen değişiklikleri daha rahat gözlemleyebilmekte, bu nedenle de tanıma ve tanımlama konusunda daha şanslı sayılmaktadırlar. Bu sebepten ötürü çocuk ihmal ve istismar vakalarının belirlenip, önlenmesinde öğretmenlerin rolü önem arz etmektedir.

Öğretmenlerin çocukların hayatındaki önemini göz önünde bulundurarak istismar olgularının tespitinde ve önlenmesinde rol almaları gerekliliği aynı zamanda öğretmenlerin konuyla ilgili eğitilmeleri gereğini de beraberinde getirir. Eğitimcilerin,

çocuk ihmal ve istismarı hakkında çocukları nasıl korumaları gerektiğini öğrenebilmeleri, mesleki becerilerini ve bilgilerini arttırabilmeleri amacıyla hizmet öncesi eğitim almaları gerekmektedir.(Can Yaşar ve ark., 2014: 290)

Çocuk ihmal ve istismarı ile başa çıkmanın en iyi birincil yolu sorunun ortaya çıkmasını engellemektir. Önleme çalışmalarında amaç, hem istismara uğramamış çocuk ve ergenlerin istismara maruz kalmalarının önlenmesi, hem de istismar mağduru çocukların tekrarlanan istismarlara uğramamasıdır. Aynı zamanda tedaviyi de destekleyen bir yaklaşımdır. İstismarı önleme çalışmalarında 3 aşamalı bir istismar önleme süreci oluşturulmuştur.

1. Birincil Önleme:

Eğitim amaçlı bir süreçtir. İstismar konusuyla ilgili oldukça geniş kapsamlı çocuk, ebeveyn ve toplum merkezli eğitimleri kapsamaktadır. Birincil önlemede çocuklar için ana odak noktası, çocuğun istismarı tanınması, istismarla baş etmesi ve istismarı bildirmesidir. Bu kapsamda hazırlanan programlar çocuk merkezli ya da sınıf-merkezlidir.

2. İkincil Önleme:

Bu yöntemde amaç; risk düzeyi yüksek olan çocuklarda istismar potansiyelini artıran risk etmenlerini azaltılmaktır. Program, zararlı madde kullanan ya da davranışları yüksek oranda riskli olduğu düşünülen çocuklara uygulanır.

3. Üçüncül Önleme:

Bu yöntemdeki amaç ise; başından istismar olayı geçen çocukların istismara tekrar uğrama riski göz önünde bulundurularak o doğrultuda yapılması gereken müdahaleleri kapsar. Mesela, cinsel istismar kurbanlarının tekrar aynı istismar türüne uğrama riskleri oldukça yüksektir. Bu önleme türünde ise mağduriyet yaşayan çocukların tedavisi üzerinde durulup, onun tekrar istismar edilmesine neden olacak psikososyal faktörlerin ortadan kaldırılması için müdahale edilmektedir (Koçtürk, 2018: 39).

Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarını önleme, gereken yerlerde müdahaledeki rolünü yerine getirememesinin nedenlerinin değerlendirilmesi, konu ile ilgili önlemlerin alınmasına ilişkin kararların devreye girmesi gerekmektedir. Bu kapsamda uygulamaya giren önlemler neticesinde öğretmenler hem kendileri ihmal ve istismar uygulamayıp sürece katkı sunacaklar hem de istismarın belirlenmesine, müdahale edilmesine ve de

istismara uğramış olan çocukların iyileşme süreçlerine katkı sağlamada aktif bir rol üstlenebilecektir (Uysal Bayrak, 2019: 930).

2.9. Türk Hukuk Sisteminde Çocuk İhmal Ve İstismarının Yeri

Türk Ceza Kanunu'nun da çocukların bizzat kendilerinin mağdur edilmeleri ile gerçekleştirilen ihmal ve istismar suçları için çeşitli maddeler düzenlenmiştir. Bu maddeler çocukların yaşamını tehdit, bedensel bütünlüğünü bozma, özgürlük haklarının ihlal edilmesinden doğan suçlar, cinsel istismar, terk etme, kötü muamelede bulunma, ekonomik sömürü gibi birçok suçları kapsar. Belirtilen suçların bir bölümünde mağdur edilen yalnızca çocukken, bir bölümünde ise çocukluktur. Bu durum cezayı ağırlaştırıcı sebeplerden sayılır ve hüküm o doğrultuda verilir.

Türk Ceza Kanunu'ndaki çocuk ihmal, istismar ve şiddetine yönelik bazı başlıklardan bahsetmek mümkündür. Bu başlıklar EK.2'de belirtilmiştir.

2.10. Çocuk İhmal Ve İstismarında İhbar Yükümlülüğü

TCK'da çocukları kasten ya da ihmal ile yaralama, ölümüne neden olma, terk etme, kötü muameleyle maruz bırakma, fuhuşa teşvik gibi her türlü ihmal ve istismar eylemlerini yetkili makamlara bildirmemek suç sayılmıştır. Yaşı, hastalığı veya yaralanması nedeniyle kendini idame ettiremeyecek durumda olan kişilere, koşullar ve vaziyeti elverdiği kadarıyla yardımda bulunmayan ya da yetkili kurumlara (emniyet, savcılık, AÇSHB gibi) bildirim sağlamayan kişi hakkında TCK'nın 98. maddesine göre bir yıla kadar hapis cezası verilebilir.

Türk Ceza Kanununun 278. Maddesine göre; bir suç işlenmekte iken bunu bilen kişinin suçu yetkili makamlara bildirmesi gerekir. Bildirmeyen kişi ise 1 (bir) yıla kadar hapis cezası alabilir. Mağdur olan kişi 15 (onbeş) yaşını tamamlamayan bir çocuksa mağdur eden kişiye verilecek olan ceza yarı oranda arttırılabilir (Akyüz, 2018: 507).

Çocuk Koruma Kanunu'nun 6. maddesinin 1. Fıkrasında, ihbar yükümlülüğü ile ilgili belirli kişiler ve kurumlara daha geniş bir yükümlülükten bahsedilmektedir. Bu hükme göre eğitim, sağlık, sivil toplum kuruluşları ile adli ve idari merciler, kolluk görevlileri korunma gereksinimi olan çocuğu AÇSHB' ye bildirmesi gerekmektedir (Koca, 2012: 116).

TCK'nın 279. Maddesine göre kamu görevlilerinin kovuşturma veya soruşturma gerektiren durumlara şahit olduklarında yetkili mercilere bildirimde bulunma gerekliliğinin olduğu ve bunu ihmal eden ya da geciktiren görevlilerin cezalandırılacağı bildirilmiştir. Buda bize bir kamu görevlisinin, görevi ile bağlantılı olarak öğrendiği ve resen soruşturulması gereken ve suç ihtiva eden bir olayı kendi iradesi ile bildirmemeye karar vermiş ise bu suçun kastla işlendiği kabul edildiğini gösterir (Yetiş ve Ziyalar, 2018: 12).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada okul öncesi eğitim veren eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarı konusuyla ilgili farkındalık düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2008: 79). Bu araştırma Bitlis İli, Merkez ilçesinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ve çocuk gelişimci olup okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin tamamı alınarak, bu öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmeline yönelik görüşleri ve farkındalık düzeyleri incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Bitlis İli Merkez İlçesinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne, Bitlis Eren Üniversitesi'ne, Bitlis Devlet Hastanesi'ne ve Bitlis Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında eğitim veren 100 eğitimci örneklem alınarak yapılmıştır. Araştırma hakkında katılımcılara bilgi verilmiş gönüllü olan öğretmenlerin katılımı ile veriler elde edilmiştir. Araştırma kapsamında Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, Bitlis Devlet Hastanesi'nden, Bitlis Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nden ve Bitlis Eren Üniversitesi'nden gerekli izinler alınarak anket (EK-7-8-9-10) uygulanmıştır. Kurumlardan alınan bilgiler doğrultusunda Bitlis İli Merkez İlçesinde 43 MEB bunlardan 23'ü Merkez, 20'si Merkez Köy, 1 Bitlis Eren Üniversitesi, 1 Bitlis Devlet Hastanesi, 2 Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı toplam 47 kurumda 100 okul öncesi eğitim veren eğitimcinin olduğu öğrenilmiş, tümüyle görüşülmeye çalışılmıştır. Ankete katılmak istemeyen, izinli- raporlu olan, iletişimle ilgili yaşanan aksaklıktan dolayı ulaşılamayan 9 öğretmen haricinde, 91 öğretmene ulaşılmış ve anket cevapları değerlendirmeye alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında Sağır (2013)'ın okul öncesi ve sınıf öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmeline yönelik görüş ve farkındalıklarını ölçmeye yönelik yaptığı tez çalışmasındaki anket kullanılmıştır.

İki Bölümden oluşan anketin birinci bölümünde, eğitimcilerin “yaşı, cinsiyeti, okul türü, kıdem yılı, branşı, eğitim durumu, medeni durumu, anne- baba olma durumları, çocuk sahibi olup- olmama durumları ve çocuk sayısı” gibi 11 soruluk demografik özelliklerden oluşmaktadır.

İkinci bölümde ise daha önce çocuk ihmali ve istismarı hakkında eğitim alma, konuya ilişkin bilgilendirme gereksinimi, ihmal ve istismarı durumunu bildirme gibi 11 tane kapalı uçlu ve eğitimcilerin çocuk ihmal ve istismarı konusunda kendilerini yeterli görme düzeylerinin tespiti için hazırlanan 7 soru ile tanımlama ve belirtilerin verildiği çocuk ihmal ve istismarı çeşitlerinden uygun olanını seçmeleri istenilen 6 adet sorudan oluşan toplam 24 soruluk anketten oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan araçlar katılımcılara Ekim- Kasım (2019) ayı içerisinde, dağıtılmış, uygulanmış ve toplanmıştır. Veri toplama araçları dağıtıldıktan sonra katılımcılara araştırmanın konusu, amacı ve veri toplama araçlarının içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Kişisel bilgi formu ve anket dolumu için uygulayıcılara 15dk süre verilmiş olup, süre içinde uygulayıcıların sorularına kısa ve net cevaplarla dönüt verilmiştir. Araştırma kapsamında alınan katılımcıların araştırmaya katılması için baskı yapılmamış, uygulama ve toplanma sürecinde gizlilik esasına özen gösterilmiştir.

Araştırmada elde edilen veriler daha sonra bilgisayar ortamına aktarılarak analizi SPSS22 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun incelenmesi için yapılan bir işlem çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesaplanmasıdır. Ölçek puanlarından elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997). Buna göre ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır.

Çalışmada test tekniklerinden Kikare testi, bağımsız gruplar t testi, ANOVA testi ve Kruskal Wallis kullanılmıştır. Okul türü ile kategorik değişkenler arasındaki ilişki Kikare testi ile incelenmiştir. İstismar ve ihmal konularında kendini yeterli görme durumunun okul türü açısından incelenmesi Kruskal Wallis testi ile incelenmiştir. Belirtilere göre vermiş oldukları doğru sayılarından elde edilen Bilgi Düzeyinin kategorik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu ise t ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir.

4.BULGULAR

4.1. Sosyo- Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, okul türü, kıdem yılı, branş, eğitim durumu, medeni durum, anne- baba olma durumları, çocuk sahibi olup- olmama ve çocuk sayısı durumları Tablo 1’de incelenmiştir.

Tablo 1 : Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Sosyo- Demografik Özelliklere Göre Dağılımları

		N	%
Okul türü	Meb merkez	58	63,7
	Meb köy	16	17,6
	Özel	8	8,8
	Üniversite kreşi	5	5,5
	Hastane kreşi	4	4,4
Cinsiyet	Kadın	81	89,0
	Erkek	10	11,0
Yaş	20-29	74	81,3
	30-39	15	16,5
	40-49	2	2,2
	50-59	0	0,0
	60 yaş ve üstü	0	0,0
Branş	Okul öncesi	74	81,3
	Çocuk gelişimi	17	18,7
Eğitim durumu	Lise	2	2,2
	Ön lisans	13	14,3
	Lisans	75	82,4
	Lisansüstü	1	1,1
Kıdem yılı	0-3	43	47,3
	4-6	33	36,3
	7-9	5	5,5
	10 yıl ve üstü	10	11,0
Medeni durum	Evli	38	41,8
	Bekar	52	57,1
	Diğer	1	1,1
Anne ya da baba mısınız?	Evet	20	22,0
	Hayır	71	78,0
Çocuğunuz var mı?	Hayır	69	75,8
	1	9	9,9
	2	10	11,0
	3	3	3,3
	4 ve üstü	0	0,0

Ankete cevap veren katılımcılardan;

Okul türü Meb merkez olanların oranı %63,7; kadınların oranı %89,0; 20-29 yaş arası olanların oranı %81,3; branşı Okul öncesi olanların oranı %81,3; lisans mezunu olanların oranı %82,4; kıdemi 0-3 yıl olanların oranı %47,3; bekar olanların oranı %57,1; anne ya da baba olanların oranı %22,0; çocuğu olmayanların oranı %75,8'dir.

4.2. Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?

Tablo 2: Okuldaki Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyine İlişkin Dağılımlar

GÖRÜŞLER	n	%
Yüksek	17	18,7
Orta	49	53,8
Düşük	25	27,5
Toplam	91	100

Tablo 2’de yer alan bulgulara göre öğrencilerin **49’unun (% 53,8)** sosyo-ekonomik durumları öğretmenler tarafından orta düzey, 25’inin (%27,5) düşük düzey, 17’sinin (%18,7) ise yüksek düzey olarak bildirilmiştir.

4.3. Daha önce hiç çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim aldınız mı?

Tablo 3. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı ile İlgili Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Dağılımlar

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	26	28,6
Hayır	65	71,4
Toplam	91	100

Tablo 3’de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin **65’i (% 71,4)** eğitim almamışken, 26’sı (% 28,6) eğitim almıştır.

4.4. Okulunuzda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılıyor mu?

Tablo 4. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı Konusunda Tartışma Yapma Durumlarına İlişkin Dağılımlar

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	22	24,2
Hayır	40	44
Nadiren	29	31,9
Toplam	91	100

Tablo 4’de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin 40’ının (% 44) okullarında ihmal ve istismar ile ilgili tartışma olmadığını, 29’unun (31,9) nadiren , 22’sinin (24,2) ise tartışmanın olduğunu belirtmişler.

4.5. Çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirildiniz mi?

Tablo 5. Öğretmenlerin Çocuk Koruma Kanunu Hakkında Bilgilendirilme Durumlarıyla İlgili Dağılımlar

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	43	47,3
Hayır	48	52,7
Toplam	91	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 48’i (%52) Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgilendirilmediğini, 43’ü (47,3) bilgilendirildiğini belirtmiştir.

4.6. Çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilene gereksinimi duyuyor musunuz?

Tablo 6. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı Konusunda Bilgilene Gereksinimine İlişkin Dağılımlar

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	85	93,4
Hayır	6	6,6
Fikrim Yok	0	0,0
Toplam	91	100

Tablo 6'daki verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin **85'i (% 93,4)** ihmal ve istismar konusunda bilgilene gereksinim duyarken, **6'sı (6,6)** gerek olmadığını belirtmiştir.

4.7. Kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda mısınız?

Tablo 7. Öğretmenlerin Kanunen Çocuk İhmal ve İstismarını Bildirme Hakkındaki Görüş Dağılımları

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	83	91,2
Hayır	0	0,0
Fikrim Yok	8	8,8
Toplam	91	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 83'ü (91,2) kanunen çocuk ihmal ve istismar şüphesini bildirmek zorunda iken, 8'i (8,8) ise konuyla ilgili bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan hiçbir öğretmen bildirim zorunluluğunun olmadığını belirtmemiştir.

4.8. Vicdani anlamda çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmekten sorumlu olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Tablo 8. Öğretmenlerin Vicdani Anlamda Çocuk İhmal ve İstismarını Bildirme Hakkındaki Görüş Dağılımları

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	91	100
Hayır	0	0,0
Fikrim Yok	0	0,0
Toplam	91	100

Tablo 8’de yer alan bulgulara göre öğretmenlerin 91’i (%100) yani tamamı vicdani anlamda ihmal ve istismarın bildirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

4.9. Çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğunuzda yöneticiniz sizi destekler mi?

Tablo 9. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarını Bildirmesi Durumunda Yöneticisi Tarafından Desteklenmesi Konusundaki Görüş Dağılımları

GÖRÜŞLER	n	%
Evet	83	91,2
Hayır	8	8,8
Toplam	91	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 83’ü (91,2) çocuk ihmal ve istismar durumu ile ilgili bir bildirimde kendisini destekleyeceğini düşünürken, 8’i (8,8) ise yöneticisinin kendisini desteklemeyeceğini belirtmiştir.

4.10. Çocuk ihmali ve istismarı durumunu tespit ettiğinizde öncelikle kime bildirirsiniz?

Tablo 10. Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı Tespiti Durumunda Bildirilen Yerlerin Önem Sırası Sonuçları

Birimler	Ortalama
Okul yönetimine bildirim	2,03
Veliye bildirim	2,99
Polise bildirim	3,21
Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bildirim	4,30
Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bildirim.	4,66
Okul Aile Birliği'ne bildirim	5,53
Sağlık Müdürlüğü'ne bildirim	5,56
Diğer	7,73

Ankete cevap veren katılımcılar çocuk ihmal ve istismarı durumunu tespit ettiğinde öncelik sırasına göre Okul yönetimine, Veliye, Polise, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne, Okul Aile Birliği'ne, Sağlık Müdürlüğü'ne ve diğer birimlere bildireceğini belirtmiştir.

4.11. Aşağıdaki ihmal veya istismar çeşitlerinden herhangi birine müdahale durumunuz nedir?

Tablo 11. Öğretmenlerin İhmal Çeşitlerine Müdahale Durumu

Boyutlar	Ortalama
Fiziksel İhmal	1,26
Duygusal İhmal	1,88
Eğitimsel İhmal	2,86

Ankete cevap veren katılımcılar ihmal çeşitlerinden öncelik sırasına göre Fiziksel İhmal, Duygusal İhmal, Eğitimsel İhmale müdahale durumu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12 . Öğretmen İstismar Çeşitlerine Müdahale Durumu

Boyutlar	Ortalama
Fiziksel İstismar	1,19
Duygusal İstismar	1,93
Eğitimsel İstismar	3,13
Ekonomik İstismar	3,75

Ankete cevap veren katılımcılar istismar çeşitlerinden öncelik sırasına göre Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar, Eğitimsel İstismar, Ekonomik İstismar müdahale durumu olduğunu belirtmiştir.

4.12. İhmal ve istismar çeşitleri konusunda kendinizi yeterli görme durumunuzu belirtiniz?

Tablo 13. İhmal ve İstismar Çeşitleri Konusunda Kendini Yeterli Görme Düzeyi ve Ortalaması

	Kesinlikle yeterli değilim		Yeterli değilim		Kararsızım		Yeterliyim		Kesinlikle yeterliyim		Ortalama
	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%	
	Duygusal istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	5	5,5	9	9,9	25	27,5	36	39,6	16	
Cinsel istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	6	6,6	20	22,0	21	23,1	30	33,0	14	15,4	3,29
Ekonomik istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	6	6,6	11	12,1	25	27,5	30	33,0	19	20,9	3,49
Fiziksel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	7	7,7	7	7,7	14	15,4	41	45,1	22	24,2	3,70
Duygusal ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	2	2,2	13	14,3	24	26,4	36	39,6	16	17,6	3,56
Eğitimsel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	1	1,1	8	8,8	17	18,7	38	41,8	27	29,7	3,90

Ankete cevap veren katılımcılardan;

Duygusal istismarın belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %39,6; yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,54'tür.

Cinsel istismarın belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %33,0 yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,29'dur.

Ekonomik istismarın belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %33,0 yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,49'dur.

Fiziksel ihmalin belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %45,1 yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,70'tir.

Duygusal ihmalin belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %39,6 yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,56'dır.

Eğitimsel ihmalin belirtileri konusunda kendini yeterli görenlerin oranı %41,8 yeterli görme düzeyi ortalaması ise 3,90'dır.

Yeterlilik en fazla Eğitimsel ihmalin belirtileri konusunda iken en az Cinsel istismarın belirtileri konusundadır.

4.13. Aşağıda verilen tanım ve belirtileri inceleyerek uygun istismar ve ihmal tanım seçeneğini işaretleyiniz?

Tablo 14. Verilen Tanım ve Belirtilere Göre Doğru Cevaplar ve Çeldiriciler

Sorular	Doğru Cevap	Çeldirici Cevap
S.19	Fiziksel İstismar	Fiziksel İhmal
S.20	Duygusal İhmal ve İstismar	Fiziksel İhmal
S.21	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal
S.22	Cinsel İstismar	Eğitimsel İhmal ve Duygusal İhmal-İstismar
S.23	Eğitimsel İhmal	Duygusal İhmal ve İstismar
S.24	Ekonomik İstismar	Fiziksel İstismar

Tablo 15. Tanım ve Belirtilerin Dağılımlarının İncelenmesi*(Sorular için bakınız EK:6)*

		n	%
S19. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Fiziksel İhmal	10	11,0
	Fiziksel İstismar	77	84,6
	Duygusal İstismar	1	1,1
	Cinsel ihmal	1	1,1
	İhmal veya istismar yok	2	2,2
S20. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Fiziksel ihmal	10	11,0
	Duygusal ihmal ve istismar	81	89,0
	Eğitimsel ihmal	0	0,0
	Cinsel istismar	0	0,0
	Ekonomik istismar	0	0,0
S21. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Fiziksel ihmal	35	38,5
	Duygusal ihmal ve istismar	4	4,4
	Eğitimsel ihmal	0	0,0
	Cinsel istismar	4	4,4
	Ekonomik istismar	48	52,7
S22. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Cinsel istismar	90	98,9
	Duygusal istismar ve ihmal	0	0,0
	Eğitimsel ihmal	1	1,1
	Fiziksel ihmal	0	0,0
	Fiziksel istismar	0	0,0
S23. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Ekonomik istismar	6	6,6
	Duygusal ihmal ve istismar	15	16,5
	Eğitimsel ihmal	67	73,6
	Cinsel istismar	3	3,3
	Fiziksel istismar	0	0,0
S24. Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?	Fiziksel istismar	18	19,8
	Duygusal ihmal	1	1,1
	Cinsel istismar	12	13,2
	Ekonomik istismar	59	64,8
	İhmal veya istismar yok	1	1,1

Ankete cevap veren katılımcılardan

Tablo 15'e bakıldığında Soru 19'da verilen "Çocuğun kaza dışı hasar görmesi ya da fiziksel olarak cezalandırılması olarak tanımlanmaktadır. Bu hasar durumu hafif, ağır ya da öldürücü olabilmektedir. Belirtileri; Baldır ve bacaklarda morluk, çok sayıda sigara yanıkları, el izi, ebeveynin tutarsız öyküleri (ilk gelişte verilen öykünün sonradan değiştirilmesi), tedaviye başvuruda izah edilemeyen gecikmeler, ebeveynde ve bakıcılarda düşmanca davranışlar. " belirtisini 91 öğretmenin 77'si Fiziksel İstismar olarak belirtmiş ve doğru cevaplamıştır. Doğru belirtenlerin oranı %84,6'dır. Çeldirici olan Fiziksel ihmal %11 oranında bulunmuştur.

Soru 20'de verilen "Çocuğa yeterli sevgi gösterememe, aşırı koruma, aşırı hoşgörü, tehdit edici şekilde davranma, çocuğu reddetme, çocuğa sürekli sözel saldırıda bulunma ya da çocuğu kilit altında tutma, korkutulması, aşağılanması, ilgideki tutarsızlık, gibi faktörler olarak tanımlanır. Belirtileri; Depresif ve pasif davranış, karşısındakine çok tedirgin yaklaşmak, kendine güvensizlik, küçük yaşlardaki davranışlara dönüş. "belirtisini Duygusal ihmal ve istismar olarak tanımlayanların oranı %89,0'dur. Öğretmenlerin %11 çeldirici olan fiziksel ihmali işaretlemişlerdir.

Soru 21'de verilen "Çocuğun başkaları tarafından yaşam için gerekli olan beslenme, tıbbi bakım, giyim ve korunma gibi temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılması ve bunların sağlanmaması durumu olarak ifade edilmektedir. Belirtileri; Gelişme gerilikleri, davranış bozuklukları, beslenmenin yetersiz görüldüğü solgun ve zayıf yapı, kirli ve uygunsuz giyecekler" belirtisini yanlış seçenек olan ekonomik istismar olarak tanımlayanların oranı %52,7'dir. Doğru seçenек olan fiziksel ihmal ise %38,5 oranında belirtilmiştir.

Soru 22'de verilen "Yetişkinlerin cinsel çıkarları doğrultusunda çocuğu kullanması olarak tanımlanmaktadır. Belirtileri; Açıklaması olmayan ağız, dudak ve genital bölgelerde ağrı, şişme, kızarma, kanama vb. rahatsızlıklar. Aşırı temizlenme ya da temizliği ihmal etme, okul ve disiplin problemler, suça yönelme. Kendi yaşının üzerinde cinsel bilgiyi ifade etmek, arkadaşlarıyla ve oyuncaklarıyla cinsel içerikli oyunlar oynamak" belirtisini doğru seçenек olan cinsel istismar olarak tanımlayanların oranı %98,9'dur.

Soru 23'de verilen "Çocuğun zorunlu eğitim çağına gelmesine rağmen okula gönderilmemesi olarak tanımlanır. Belirtileri; okula devamlılığının sağlanmaması, eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması"

belirtisini doğru seçenek olan eğitimsel ihmal olarak tanımlayanların oranı %73,6'dır. Çeldirici seçenek olan duygusal ihmal ve istismar %16,5 olarak belirtilmiştir.

Soru 24'de verilen "Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde ucuz emek olarak çalıştırılmasıdır. Belirtileri; 18 yaş altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması" belirtisini Ekonomik istismar olarak tanımlayanların oranı %64,8'dir. %19,8' i ise çeldirici seçenek olan fiziksel istismarı işaretlemiştir.

Tablo 16. Tanım ve Belirtilere Verilen Doğru Cevap Sayıları

(Sorular için bakınız EK:6)

	Doğru cevap verenlerin sayısı	%
s22	90	98,9
s20	81	89,0
s19	77	84,6
s23	67	73,6
s24	59	64,8
s21	35	38,5

Ankete cevap veren katılımcılardan tanımlamalara verdiği doğru cevap sayısı en çok olan ifadeler;

- Yetişkinlerin cinsel çıkarları doğrultusunda çocuğu kullanması olarak tanımlanmaktadır. Belirtileri; Açıklaması olmayan ağız, dudak ve genital bölgelerde ağrı, şişme, kızarma, kanama vb. rahatsızlıklar. Aşırı temizlenme ya da temizliği ihmal etme, okul ve disiplin problemler, suça yönelme. Kendi yaşının üzerinde cinsel bilgiyi ifade etmek, arkadaşlarıyla ve oyuncaklarıyla cinsel içerikli oyunlar oynamak.
- Çocuğa yeterli sevgi gösterememe, aşırı koruma, aşırı hoşgörü, tehdit edici şekilde davranma, çocuğu reddetme, çocuğa sürekli sözel saldırıda bulunma ya da çocuğu kilit altında tutma, korkutulması, aşağılanması, ilgideki tutarsızlık, gibi faktörler olarak tanımlanır. Belirtileri; Depresif ve pasif davranış, karşısındakine

çok tedirgin yaklaşmak, kendine güvensizlik, küçük yaşlardaki davranışlara dönüş

Tanımlamalara verdiği doğru cevap sayısı en az olan ifadeler

- Çocuğun başkaları tarafından yaşam için gerekli olan beslenme, tıbbi bakım, giyim ve korunma gibi temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılması ve bunların sağlanmaması durumu olarak ifade edilmektedir. Belirtileri; Gelişme gerilikleri, davranış bozuklukları, beslenmenin yetersiz görüldüğü solgun ve zayıf yapı, kirli ve uygunsuz giyecekler
- Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde ucuz emek olarak çalıştırılmasıdır. Belirtileri; 18 yaş altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması

İLİŞKİ TESTLERİ

Tablo 17’de Okul türü ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 17. Okul Türü ile Cinsiyet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Cinsiyet	Kadın	N	49	32	3,353	,067
		%	60,5%	39,5%		
	Erkek	N	9	1		
		%	90,0%	10,0%		

*p<0,05

Tablo 17 incelendiğinde okul türü ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 18’de Okul türü ile yaş arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo18. Okul Türü ile Yaş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Yaş	20-29	n	43	31	4,203	,040*
		%	58,1%	41,9%		
	30-49	n	15	2		
		%	88,2%	11,8%		

*p<0,05

Tablo 18 incelendiğinde okul türü ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). 20-29 yaş arası olanların çoğunluğu (%58,1) ve 30-49 yaş arası olanların çoğunluğu (%88,2) Meb merkezde çalışmaktadır. Meb merkezde çalışanlar diğer okullarda çalışanlara göre yaşları daha büyüktür.

Tablo 19’da Okul türü ile branş arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 19. Okul Türü ile Branş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Branş	Okul öncesi	n	58	16	33,430	,000*
		%	78,4%	21,6%		
	Çocuk gelişimi	n	0	17		
		%	0,0%	100,0%		

*p<0,05

Tablo 19 incelendiğinde okul türü ile branş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$). Branşı okul öncesi olanların çoğunluğu (%78,4) Meb merkezde çalışmakta iken çocuk gelişimi olanların tamamı (%100,0) diğer okullarda çalışmaktadır.

Tablo 20’de Okul türü ile eğitim durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 20. Okul Türü ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Eğitim durumu	Lise/Ön lisans	n	0	15	28,351	,000*
		%	0,0%	100,0%		
	Lisans ve üstü	n	58	18		
		%	76,3%	23,7%		

*p<0,05

Tablo 20 incelendiğinde okul türü ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05). Lise/ön lisans mezunu olanların tamamı (%100,0) diğer okullarda çalışmakta iken lisans ve üstü okul mezunu olanların çoğunluğu (%76,3) Meb merkezde çalışmaktadır. Meb merkezde çalışanların eğitim düzeyi daha yüksektir.

Tablo 21’de Okul türü ile kıdem yılı arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 21. Okul Türü ile Kıdem Yılı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Kıdem yılı	0-3	n	24	19	4,580	,101
		%	55,8%	44,2%		
	4-6	n	21	12		
		%	63,6%	36,4%		
	7 yıl ve üstü	n	13	2		
		%	86,7%	13,3%		

*p<0,05

Tablo 21 incelendiğinde okul türü ile kıdem yılı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 22’de Okul türü ile medeni durum arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 22. Okul Türü ile Medeni Durum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul Türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Medeni durum	Evli	n	28	10	2,103	,147
		%	73,7%	26,3%		
	Bekar	n	30	23		
		%	56,6%	43,4%		

*p<0,05

Tablo 22 incelendiğinde okul türü ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 23’de Okul türü ile anne ya da baba olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 23. Okul Türü ile Anne ya da Baba Olma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Anne ya da baba mısınız?	Evet	n	21	3	4,638	,039*
		%	88,0%	12,0%		
	Hayır	n	37	30		
		%	55,0%	45,0%		

*p<0,05

Tablo 23 incelendiğinde Okul türü ile anne ya da baba olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05). Anne ya da baba olanların çoğunluğu (%88,0) ve olmayanların çoğunluğu (%55,0) Meb merkezde çalışmaktadır. Meb merkezde çalışanlarda anne ya da baba olma durumu daha fazladır.

Tablo 24’de Okul türü ile çocuğu olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 24. Okul Türü ile Çocuğu Olma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	P	
		Meb merkez	Diğer			
Çocuğunuz var mı?	Hayır	n	39	5,201	,023*	
		%	56,5%			43,5%
	Evet	n	19			3
		%	86,4%			13,6%

*p<0,05

Tablo 24 incelendiğinde Okul türü ile çocuğu olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05). Çocuğu olanların çoğunluğu (%86,4) ve olmayanların çoğunluğu (%56,5) Meb merkezde çalışmaktadır. Meb merkezde çalışanlarda çocuğu olma durumu daha fazladır.

Tablo 25’de Okul türü ile okulundaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 25. Okul Türü ile Okulundaki Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo- ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?	Yüksek	N	6	7,959	,019*	
		%	35,3%			64,7%
	Orta	N	36			13
		%	73,5%			26,5%
	Düşük	N	16			9
		%	64,0%			36,0%

*p<0,05

Tablo 25 incelendiğinde okul türü ile okulundaki öğrencilerin sosyo- ekonomik durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (p<0,05). Öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumu yüksek olanların çoğunluğu (%64,7) diğer okullarda çalışmakta iken orta olanların çoğunluğu (%73,5) ve düşük olanların çoğunluğu (%64,0) Meb merkezde çalışmaktadır. Meb merkezde olan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları daha düşüktür.

Tablo 26’da Okul türü ile daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında/çocuk korumaya yönelik/resmi bir eğitim almış olma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 26. Okul Türü ile Daha Önce Çocuk İstismarı ve İhmali Hakkında/Çocuk Korumaya Yönelik/Resmi Bir Eğitim Almış Olma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul Türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Daha önce hiç çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim aldınız mı?	Evet	N	18	8	,201	,654
		%	69,2%	30,8%		
	Hayır	N	40	25		
		%	61,5%	38,5%		

*p<0,05

Tablo 26 incelendiğinde okul türü ile daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında/çocuk korumaya yönelik/resmi bir eğitim almış olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 27’de Okul türü ile okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 27. Okul Türü ile Okulunda Çocuk İhmal ve İstismarı ile İlgili Tartışmalar Yapılma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul Türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Okulunuzda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılıyor mu?	Evet	N	17	10	7,639	,039
		%	63%	37%		
	Hayır	N	28	9		
		%	76%	24%		
	Nadiren	N	13	14		
		%	48%	42%		

*p<0,05

Tablo 27 incelendiğinde okul türü ile okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

($p < 0,05$). Okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışma yapanları %63'ü Meb Merkezde çalışmaktadır.

Tablo 28'de Okul türü ile çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 28. Okul Türü ile Çocuk Koruma Kanunu Hakkında Bilgilendirilme Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okultürü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirildiniz mi?	Evet	n	28	15	,002	,967
		%	65,1%	34,9%		
	Hayır	n	30	18		
		%	62,5%	37,5%		

* $p < 0,05$

Tablo 28 incelendiğinde okul türü ile çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 29'da okul türü ile çocuk ihmal ve istismarı konusunda daha fazla bilgilene gereksinimi duyma durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 29. Okul Türü ile Çocuk İhmali ve İstismarı Konusunda Daha Fazla Bilgilene Gereksinimi Duyma Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Çocuk ihmal ve istismarı konusunda daha fazla bilgilene gereksinimi duyuyor musunuz?	Evet	N	55	30	,524 ^a	,469
		%	64,7%	35,3%		
	Hayır	N	3	3		
		%	50,0%	50,0%		

* $p < 0,05$

Tablo 29 incelendiğinde Okul türü ile çocuk ihmal ve istismarı konusunda daha fazla bilgilene gereksinimi duyma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 30’da Okul türü ile kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Ki-Kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 30. Okul Türü ile Kanunlara Göre Çocuk İhmal ve İstismarı Şüphesini Bildirmek Zorunda Olduğunu Düşünme Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda mısınız?	Evet	N	52	31	,481 ^a	,488
		%	62,7%	37,3%		
	Fikrim yok	N	6	2		
		%	75,0%	25,0%		

*p<0,05

Tablo 30 incelendiğinde okul türü ile kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 31’de Okul türü ile çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğu yöneticisinin kendisini destekleyeceğini düşünme durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 31. Okul Türü ile Çocuk İhmal veya İstismarı ile İlgili Bildirimde Bulduğunda Yöneticisinin Kendisini Destekleyeceğini Düşünme Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Okul Türü		Ki-kare	p	
		Meb merkez	Diğer			
Sizce çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğunuzda yöneticiniz sizi destekler mi?	Evet	N	53	30	,006	,939
		%	63,9%	36,1%		
	Hayır	N	5	3		
		%	62,5%	37,5%		

*p<0,05

Tablo 31 incelendiğinde okul türü ile çocuk ihmal veya istismarı ile ilgili bildirimde bulunduğu yöneticisinin kendisini destekleyeceğini düşünme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p>0,05).

KARŞILAŞTIRMA TESTLERİ

Tablo 32’de İstismar ve ihmal konularında kendini yeterli görme durumunun okul türü açısından incelenmesi için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 32. İstismar ve İhmal Konularında Kendini Yeterli Görme Durumunun Okul Türü Açısından İncelenmesi

	Okul türü	n	Sıra Ort	X2	P
Fiziksel istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	42,94	9,699	,021*
	Meb köy	16	45,88		
	Özel	8	72,44		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	42,44		
Duygusal istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	44,74	5,589	,133
	Meb köy	16	46,25		
	Özel	8	64,56		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	37,17		
Cinsel istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	42,90	15,651	,001*
	Meb köy	16	38,72		
	Özel	8	79,00		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	49,61		
Ekonomik istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	46,34	7,815	,050*
	Meb köy	16	41,91		
	Özel	8	66,31		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	33,06		
Fiziksel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	46,08	5,234	,155
	Meb köy	16	48,25		
	Özel	8	57,88		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	30,94		
Duygusal ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb merkez	58	45,28	15,393	,002*
	Meb köy	16	40,66		
	Özel	8	77,00		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	32,61		
	Meb merkez	58	42,32	7,640	,054

Eğitimsel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?	Meb köy	16	52,22
	Özel	8	65,81
	Üniversite- Hastane kreşi	9	41,06

* $p<0,05$

Kendini fiziksel istismarın belirtileri konusunda yeterli görme durumu okul türüne göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Puan sıra ortalamaları incelendiğinde özelde çalışanlarda fiziksel istismarın belirtileri konusunda yeterli görme en fazla iken Üniversite-Hastane kreşinde çalışanlarda en azdır.

Kendini cinsel istismarın belirtileri konusunda yeterli görme durumu okul türüne göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Puan sıra ortalamaları incelendiğinde özelde çalışanlarda cinsel istismarın belirtileri konusunda yeterli görme en fazla iken Meb köyde çalışanlarda en azdır.

Kendini Ekonomik istismarın belirtileri konusunda yeterli görme durumu okul türüne göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Puan sıra ortalamaları incelendiğinde özelde çalışanlarda Ekonomik istismarın belirtileri konusunda yeterli görme en fazla iken Üniversite-Hastane kreşinde çalışanlarda en azdır.

Kendini Duygusal ihmalin belirtileri konusunda yeterli görme durumu okul türüne göre farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Puan sıra ortalamaları incelendiğinde özelde çalışanlarda Duygusal ihmalin belirtileri konusunda yeterli görme en fazla iken Üniversite-Hastane kreşinde çalışanlarda en azdır.

Tablo 33. Bilgi Düzeyine Ait Betimsel İstatistikler

	n	Minimum	Maximum	Ortalama	ss	Çarpıklık	Basıklık
Bilgi Düzeyi	91	2,00	6,00	4,49	1,27	-,472	-,803

Katılımcıların belirtilere göre vermiş oldukları doğru sayılarından elde edilen Bilgi Düzeyi ortalaması $4,49\pm 1,27$ 'dir. Bilgi düzeyi puanından elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri +3 ile -3 arasında olduğundan normallik sağlanmış olup analizlerde parametrik olan testler kullanılmıştır.

Tablo 34'de Bilgi düzeyinin okul türü açısından incelenmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 34. Bilgi Düzeyinin Okul Türü Açısından İncelenmesi

Okul türü		n	Ortalama	ss	F	P
Bilgi Düzeyi	Meb merkez	58	4,57	1,43	,233	,873
	Meb köy	16	4,44	0,89		
	Özel	8	4,38	0,92		
	Üniversite-Hastane kreşi	9	4,22	1,09		

*p<0,05

Tablo 34 incelendiğinde okul türü farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 35’de Bilgi düzeyinin cinsiyet açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 35. Bilgi Düzeyinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Cinsiyet		n	Ortalama	Ss	t	P
Bilgi Düzeyi	Kadın	81	4,59	1,22	2,141	,035*
	Erkek	10	3,70	1,42		

*p<0,05

Tablo 35 incelendiğinde kadın ile erkekler arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde kadınların doğru sayıları erkeklere göre daha fazladır.

Tablo 36’da Bilgi düzeyinin yaş açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 36. Bilgi Düzeyinin Yaş Açısından İncelenmesi

Yaş		n	Ortalama	ss	t	P
Bilgi Düzeyi	20-29	74	4,51	1,24	,297	,767
	30-49	17	4,41	1,42		

*p<0,05

Tablo 36 incelendiğinde yaşı farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 37’de Bilgi düzeyinin branş açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 37. Bilgi Düzeyinin Branş Açısından İncelenmesi

Branş	n	Ortalama	ss	t	P	
Bilgi Düzeyi	Okul öncesi	74	4,54	1,33	,721	,473
	Çocuk gelişimi	17	4,29	0,99		

*p<0,05

Tablo 37 incelendiğinde Branşı farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 38’de Bilgi düzeyinin eğitim durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 38. Bilgi Düzeyinin Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim durumu	n	Ortalama	Ss	t	P	
Bilgi Düzeyi	Lise/Ön lisans	15	4,20	1,01	-,984	,328
	Lisans ve üstü	76	4,55	1,31		

*p<0,05

Tablo 38 incelendiğinde eğitim durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 39’da Bilgi düzeyinin kıdem açısından incelenmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 39. Bilgi Düzeyinin Kıdem Yılı Açısından İncelenmesi

Kıdem yılı	n	Ortalama	Ss	F	P	
Bilgi Düzeyi	0-3	43	4,70	1,24	1,050	,354
	4-6	33	4,30	1,21		
	7 yıl ve üstü	15	4,33	1,45		

*p<0,05

Tablo 39 incelendiğinde kıdemi farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 40’da Bilgi düzeyinin medeni durum açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 40. Bilgi Düzeyinin Medeni Durum Açısından İncelenmesi

Medeni durum	n	Ortalama	ss	t	P	
Bilgi Düzeyi	Evli	38	4,58	1,35	,536	,594
	Bekar	53	4,43	1,22		

*p<0,05

Tablo 40 incelendiğinde Evli ile bekârlar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 41’de Bilgi düzeyinin anne ya da baba olma durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 41. Bilgi Düzeyinin Anne ya da Baba Olma Durumu Açısından İncelenmesi

Anne ya da baba mısınız?	n	Ortalama	ss	t	P	
Bilgi Düzeyi	Evet	20	4,70	1,38	,819	,415
	Hayır	71	4,44	1,24		

*p<0,05

Tablo 41 incelendiğinde anne ya da baba olma durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 42’de Bilgi düzeyinin çocuğu olma durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 42. Bilgi Düzeyinin Çocuğu Olma Durumu Açısından İncelenmesi

Çocuğunuz var mı?	n	Ortalama	ss	t	P	
Bilgi Düzeyi	Hayır	69	4,41	1,24	-1,184	,239
	Evet	22	4,77	1,34		

*p<0,05

Tablo 42 incelendiğinde çocuğu olma durumu farklı olan gruplar arasında bilgi düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 43’de Bilgi düzeyinin daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim almış olma durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 43. Bilgi Düzeyinin Daha Önce Çocuk İstismarı ve İhmali Hakkında / Çocuk Korumaya Yönelik / Resmi Bir Eğitim Almış Olma Durumu Açısından İncelenmesi

Daha önce hiç çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim aldınız mı?	n	Ortalama	ss	t	p
Bilgi Düzeyi					
Evet	26	4,50	1,10	,026	,979
Hayır	65	4,49	1,34		

*p<0,05

Tablo 43 incelendiğinde daha önce çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim almış olma durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 44’de Bilgi düzeyinin okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılma durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 44. Bilgi Düzeyinin Okulunda Çocuk İhmal ve İstismarı ile İlgili Tartışmalar Yapılma Durumu Açısından İncelenmesi

Okulunuzda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılıyor mu?	n	Ortalama	ss	F	p
Bilgi Düzeyi					
Evet	22	4,36	1,22	,922	,402
Hayır	40	4,38	1,35		
Nadiren	29	4,76	1,18		

*p<0,05

Tablo 44 incelendiğinde okulunda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılma durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05).

Tablo 45’de Bilgi düzeyinin çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilme durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 45. Bilgi Düzeyinin Çocuk Koruma Kanunu Hakkında Bilgilendirilme Durumu

Çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirildiniz mi?	n	Ortalama	ss	t	p
Bilgi Düzeyi					
Evet	43	4,53	1,24		
Hayır	48	4,46	1,30	,286	,776

*p<0,05

Tablo 45 incelendiğinde çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirilme durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 46’da Bilgi düzeyinin çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duyma durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 46. Bilgi Düzeyinin Çocuk İhmali ve İstismarı Konusunda Daha Fazla Bilgilendirilme Gereksinimi Duyma Durumu Açısından İncelenmesi

Çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duyuyor musunuz?	N	Ortalama	ss	t	p
Bilgi Düzeyi					
Evet	85	4,47	1,29		
Hayır	6	4,83	0,98	-,675	,501

*p<0,05

Tablo 46 incelendiğinde çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duyma durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 47’de Bilgi düzeyinin kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu açısından incelenmesi için yapılan t testi sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 47. Bilgi Düzeyinin Kanunlara Göre Çocuk İhmal ve İstismarı Şüphesini Bildirmek Zorunda Olduğunu Düşünme Durumu Açısından İncelenmesi

Kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda mısınız?		N	Ortalama	ss	t	p
Bilgi Düzeyi	Evet	83	4,49	1,30	-,013	,990
	Fikrim yok	8	4,50	0,93		

* $p < 0,05$

Tablo 47 incelendiğinde kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda olduğunu düşünme durumu farklı olan gruplar arasında Bilgi Düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

5. TARTIŞMA

Dünya genelinde önemli bir problem olan çocuk ihmal ve istismarı ülkemizde de hassasiyetle üzerinde çalışılması gereken bir konudur. Ne yazık ki son yıllarda paylaşılan verilere göre ülkemizde çocuk ihmal ve istismarı sürekli artış göstermektedir.

Yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline gelen, hızla gelişen ve ebeveynlerin gün içerisinde sıklıkla kullandığı teknoloji ve annelerin çalışma hayatına aktif katılımıyla birlikte çocukların hayatında okul öncesi eğitim çok daha önemli konuma gelmiştir. Okul öncesi öğretmenlerin eğitim hizmeti sunduğu yaş grubu, çocuk ihmal ve istismarının en sık görüldüğü, ölümcül sonuçların en fazla yaşandığı yaş aralığını kapsamaktadır. Çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili çevresinde yaşanan durumları tespit etmek, konuyla ilgili gerekli yerleri bilgilendirmek, çocuk ve aileyi konuyla ilgili bilinçlendirmek, tehlikeler karşısında neler yapılması gerektiği konusunda bilgilendirme, çocukların hakları ile ilgili hem çocuklara hem ailelerine bilgi vermek okul öncesi öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Bu çalışma çocuk ihmali ve istismarı konusunda tanıma, bilgilendirme ve önleme çalışmalarında önemli yeri olan okul öncesi öğretmenlerinin konuya ilişkin farkındalıklarını ölçmek aynı zamanda öğretmenlerin ilgilerini arttırıp farkındalık oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 71,4'ü daha önce çocuk ihmal ve istismarına dair herhangi bir resmi eğitim almadığını bildirmektedir. Sonuçlarda eğitim almayanların oranının yüksek çıkması özellikle konunun hassasiyetini göstermektedir. Literatür incelemesinde benzer çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tugay (2008) tarafından yapılan çalışmada eğitim almayanların oranını %93,8 bildirirken, Pala (2011) çalışmasında %91,2, Kürklü (2011) çalışmasında %95, Sağır (2013) çalışmasında %89,7, Sarıbaş (2013) çalışmasında %63,3, Can (2016) çalışmasında % 60,1, Karakoç (2017) çalışmasında 84,8, Barlık ise (2018) çalışmasında % 58 olarak bulmuştur. Verilerde Adana ilinde Barlık (2018) tarafından yapılan çalışmada her ne kadar yeterli olmasa da, çocuk ihmal ve istismarı konusunda eğitim alanların diğer araştırmacılardan fazla olmasının nedeni araştırıldığında 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde Rehberlik Araştırma Merkezi (RAM) tarafından uzmanların bizzat okullara gidip ihmal ve istismar konusunda eğitim vermelerine bağlanabilir.

Walsh'ın 2005'de yaptığı araştırması incelendiğinde Avusturalya'nın Queensland eyaletinde "Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmalinin Etkilerini Belirleyen ve

Raporlayan Kritik Faktörler” adlı çalışmasında öğretmenlerin 2005 yılına kadar çocuk ihmal ve istismarı ile çocuk korumaya yönelik eğitim alma durumları incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %93’ü eğitim aldığını belirtmiştir. Walsh ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ülkemizde yapılan çalışmaların aksine eğitim alanların oranının fazla çıkmasının nedeni olarak Avusturalya’da ihmal ve istismar ile ilgili hizmet öncesi eğitimlerin zorunlu olması gösterilebilir. (Walsh, Bridgstock, Farrell and Schweitzer, 2005).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgi sahibi olma durumuna bakıldığında yapılan araştırmada bilgi sahibi olanların oranı %47,3 iken bilgi sahibi olmayanların oranı %52,7 olarak bulunmuştur. Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgi alıp almama durumları ile bilgi düzeyleri açısından incelenmesi ile ilgili karşılaştırılmada anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan araştırma bulgularına yakın veriler, Barlık’ın (2018)’de yaptığı çalışmada karşımıza çıkmaktadır. Adana ilinde yapılan çalışmada ÇKK hakkında bilgilendirilenlerin oranı % 59,9, bilgilendirilmeyenlerin oranı ise % 40,1 olarak belirtilmiştir. Mersin’in Tarsus ilçesinde Karaçor (2019) tarafından yapılan çalışmada ise çalışmaya katılan öğretmenlerden ÇKK hakkında bilgilendirilenlerin oranı % 86,36 olduğu görülmüştür.

Literatür incelemesinde yapılan araştırmanın aksine Tugay’ın (2008) yaptığı araştırmada %86,5 ÇKK hakkında bilgilendirilmediğini, Pala’nın (2011) araştırmasında 93,3’ünün, Kürklü’nün (2011) araştırmasında %87, Can’ın (2016) çalışmasında %83,5, Karakoç’un (2017) araştırmasında %71, Yaman’ın (2018) çalışmasında %81, Toydemir’in (2019) araştırmasında % 87, , oranında bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışmaya katılan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili bilgilendirilme gereksiniminin %93,4 gibi çok yüksek bir oran çıktığını belirtilebilir. Alanda yapılan diğer araştırmalar da bu oranı destekler niteliktedir. Kürklü (2011) araştırmasında %84,2, Can (2016) araştırmasında %80,3 Yaman (2018) araştırmasında %95,2, Barlık (2018) araştırmasında %79,9 olarak belirtmiştir. Araştırma sonuçları çocuk ihmal ve istismarı konusunun aslında ne kadar hassas olduğunu ve eğitimcilerin bu hassasiyetin farkında olup, konuya ilişkin bilgilendirilme gereksinimlerinin ne kadar fazla olduğunun görülmesi mümkündür. Çocuk ihmal ve istismarı konusunda öğretmenlerin resmi eğitim alma oranlarının düşüklüğü ve konu hakkında bilgilendirilme

gereksinimlerinin çok yüksek olduğu sonuçları birlikte analiz edildiğinde, uzmanlar tarafından konuya ilişkin ülke genelinde eğitimlerin düzenlenmesi gerekliliğini söylemek doğru olacaktır. Verilen eğitimlerin sürekliliği esas alınmalıdır ki her yeni mezun olan eğitimci çocuk ihmal ve istismarı konusunda farkındalıkla çocukların yüksek yararı gözetilerek sürece dahil olabilsin.

Öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışma durumlarıyla ilgili verilere göre %24,2 oranında tartışma yaşandığı bildirilmiştir. Okul türü ile öğretmenlerin çalıştıkları kurumda tartışma yapılma durumu arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. MEB merkezde çalışan öğretmenlerde %63 oranında tartışmalar yapılırken diğer kurumlarda bu oran %37'de kalmaktadır. Diğer grupta yer alan öğretmenler daha çok sosyo ekonomik durumu yüksek olan kurumlarda çalıştığı ve bu kurumlara devam eden çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin de yüksek olması nedeniyle ihmal ve istismar olaylarının çok yaşanmaması tartışmaları azaltmış olabilir.

Diğer çalışmalarda da yakın sonuçlar olmakla birlikte aksi sonuçları da görmek mümkündür. Benzer sonuçların olduğu çalışmalara Sağır'ın (2013) Kayseri'de yapmış olduğu araştırma %21,6 oranında tartışmaların olduğu, Kürklü'nün (2011) Afyon'da yapmış olduğu araştırma %34 oranında tartışmaların olduğu çalışmalar gösterilebilir. Aksi sonuçlar ise Pala'nın (2011) yapmış olduğu araştırmada % 8, Yaman'ın (2018) yapmış olduğu araştırmada %4,8 oranları ile Tugay'ın (2008) çalışmasında %54, Karakoç'un (2017) çalışmasında %48,5 ve Birlik'in (2018) araştırmasında %46,5 olması araştırmamızla paralellik göstermemektedir. Yapılan araştırmaların sonuçlarının genel anlamda tutarsız olduğu gözlenmiştir. Son dönemde çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili medya unsurlarında çıkan haberler konuya ilişkin tartışmaları, konunun gündemde olmasını desteklemiştir.

Çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili bildirim zorunluluğunu kanuni bildirim zorunluluğu ve vicdani bildirim zorunluluğu şeklinde iki açıdan incelemek mümkündür. Yapılan çalışmaların tamamında vicdani bildirim zorunluluğunun kanuni bildirim zorunluluğunun önüne geçtiğini belirtebiliriz. Okul öncesi öğretmenleriyle yaptığımız araştırmada öğretmenlerin % 91,2'si kanunen kendini ihmal ve istismar şüphesini bildirmekte sorumlu tutarken, vicdani bildirim oranına baktığımızda bu oranın % 100'e ulaştığı belirtilmiştir.

Yaptığımız çalışmayı destekler nitelikte olan çalışmalara ulaşılmıştır. Yaman (2018) öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarını kanunen bildirim zorunluluğunu % 92,8 oranında bildirirken, vicdani bildirim zorunluluğunu %100 oranında belirtmiştir.

Sağır'ın (2013) yaptığı çalışmada araştırmamıza paralel bir sonuç çıkmıştır. Çocuk ihmal ve istismar yasal bildirimle ilgili 538 öğretmenin 454'ü (% 84,4) tarafından zorunlu oldukları belirtilirken, vicdani anlamda bildirim ile ilgili 538 öğretmenden 527'si (%98) vicdani zorunluluğu olduğunu bildirerek kanuni bildirim önüne geçirmiştir.

Araştırmamızın aksine Amerika'da Kenny (2004) tarafından öğretmenlerle yapılan çalışmada çıkan sonuca göre yasalara göre % 85 oranında çocuk ihmal ve istismarının bildirim zorunluluğunun olmadığını belirtmişlerdir

Tugay'ın (2008) çalışmasında kanunlara göre ihmal ve istismar şüphesini bildirim zorunluluğu olduğunu belirtenlerin oranı %51,2 olarak görülürken, kanunen bildirim yapma konusunda emin olmayanların oranı %39 olarak belirtilmiştir. Aslında bu çalışmada ve önceki çalışmalarda öğretmenlerin aslında kanunen bildirim zorunluluğu olduğunu düşünse de konuya ilişkin kanunlar hakkında bilgi eksikliğinin olması, nereye nasıl bildireceklerini bilmemeleri, net bir yönergenin olmaması tedirgin etmektedir. Öğretmenler ihmal ve istismar bildiriminin kanunen zorunlu olduğunun farkında olmalarına rağmen, Milli Eğitim Yönetmeliği kapsamında açıkça bildirim sürecine dair bilgilerin olmaması, işleyiş şemasının net çizilmemesi tedirgin etmektedir. Bu durum öğretmenlerin sürece ilişkin çekinceleri nedeniyle olayların görmezden gelme, bildirim sonuçsuz kalması ihtimaliyle sorumluluk almak istememe şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Çocuk ihmal ve istismarı kapsamında Milli Eğitim politikaları kapsamında açık ve net bir şekilde bildirim sürecinin belirtilmesi, sürecin nasıl işleyeceği, kimlerin süreci yöneteceği hakkında bilgilerin olduğu bir çalışma yapılmalıdır. Aynı zamanda MEB kendi içinde alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından öncelikle ihmal ve istismarın önlenmesi konusunda daha sonra belirlenmesi, belirtileri, sürecin nasıl işlemesi gerektiği, konuya ilişkin hukuki sürecin nasıl olacağı gibi konuların olduğu hizmet içi eğitimler, seminerler, konferanslar ya da paneller düzenleyerek farkındalığın artmasını sağlayabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını belirtmiş olduğu veriler doğrultusunda ihmal ve istismar bildiriminde vicdani sorumluluğunun olduğunu

düşünmektedir. Buda bizim toplum olarak ahlaki, kültürel değerlere daha çok önem gösterdiğimizizin göstergesi olarak düşünülebilir.

Araştırmada öğretmenlerden çocuk ihmal ve istismar konusunda yöneticisinin kendisini destekleyip desteklemeyeceği konusunda görüşlerine başvurulmuştur. Bu anlamda araştırmamıza ve literatürde yapılan diğer araştırmalara katılan öğretmenlerin neredeyse tamamı yöneticilerinin kendilerini destekleyeceklerini belirtmişlerdir. Araştırmamızda katılan öğretmenlerden %91,2 oranında yöneticilerinin kendilerini destekleyeceğini belirtmiştir. Karaçor (2019) çalışmasında %84,5, Karakoç (2017) araştırmasında % 78,4 olarak yöneticilerinin kendilerini destekleyeceklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı tespit ettiğinde bildirim yapacakları yerlerin ilk üçü sırasıyla okul idaresi, veli, polis olarak belirttikleri görülmektedir. Son üç birim ise sırayla diğer, sağlık müdürlüğü, okul aile birliği şeklinde sıralanmıştır. Öğretmen görüşlerine göre yöneticisinin kendisini destekleyeceğini bildirenlerin oranının yüksek olması aslında bildirim yeri olarak okul yönetiminin ilk sırada yer almasını destekler niteliktedir. Çocuklar için ihmal ve istismar bildiriminin doğru yapılması, ciddi önem taşıyan ve çocukları koruyucu nitelikte bir konu olduğunu unutmamak gerekir. TCK'nın 278-279. maddeleri ÇKK'nun 6. Maddesine göre kamu görevlilerinin çocuklarda ihmal ve istismar belirtisi gördüğünde bildirimde bulunma yükümlülüğü vardır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Ülkemizde son zamanlarda özellikle medyada sık sık çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili programlara, haberlere rastlamak mümkündür. Maalesef günümüzde giderek artan şiddet olaylarının en ağır bedellerini çocuklar ödemektedir. Savunmasız halde olan çocuklar zamanlarının büyük bir kısmını okullarda geçirmektedir. Bu nedenle özellikle eğitimcilerin ihmal ve istismar olaylarıyla ilgili farkındalıklarının yüksek olması, önleme, tanılama ve bildirimde bulunmaları açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmamızda maalesef öğretmenlerin çok büyük bir kısmının ihmal ve istismar ile ilgili eğitimlerinin olmadığını, çocuk koruma kanunu hakkında yarısından fazlasının bihaber olduğu, okullarda konuya ilişkin tartışmalardan çekinildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %93,4'ünün bilgilenme gereksinimi duyduğunu belirtmesi konuyla ilgili büyük oranda bilgi eksikliğinin olduğunu, eğitimlerin yetersiz olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin tamamına yakını kanunen ve vicdanen ihmal ve istismar şüphesini bildirmek zorunda olduklarını belirtmişlerdir. İlk bildirim yeri olarak okul yönetimini seçmeleri aslında bildirim yaptıklarında yöneticileri tarafından desteklenecekleri inancıyla bağdaştırılabilir.

Yapılan araştırmada ihmal ve istismara müdahale sırası incelendiğinde öğretmenlerin ihmale müdahale hususunda önceliği fiziksel ihmale, istismara müdahale hususunda ise fiziksel istismara öncelik verdikleri görülmüştür. İhmal ve istismarın çeşitleri ile ilgili öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri incelendiğinde en fazla eğitimsel ihmal belirtileri, en az ise cinsel istismar belirtileri konusunda kendilerini yeterli görmektedirler.

Araştırma kapsamında yöneltilen tanım ve belirtilere en fazla doğru cevabın verildiği cinsel istismar olurken, ikinci sırada duygusal ihmal ve istismar olmuştur. Tanım ve belirtiler doğrusunda en fazla yanlış cevaplanan fiziksel ihmal, ikinci olarak ekonomik istismar seçenekleri olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin bilgi düzeyini yaş, branş, eğitim durumu, kıdem yılı, medeni anne-baba olma durumu ve çocuğu olma durumunun etkilemediği görülmektedir.

Öğretmenlerin bilgi düzeyi ile cinsiyeti arasında farklılıklar incelendiğinde kadınların bilgi düzeyinin, erkeklerin bilgi düzeyinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

6.2. Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı çocuk ihmal ve istismarı hususunda daha önceden herhangi bir eğitim almadıklarını bildirmişlerdir. Bu kapsamda yapılması gereken, öncelikle hizmet öncesi eğitimlerin verilmesi, hizmete başlayanlar için ise alanında iyi yetiştirilmiş uzmanlar tarafından etkili hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesidir. Düzenlenen bu hizmet içi eğitimler ülke genelinde uygulanmalı ve zorunlu tutulmalıdır.

Çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi gerçekten çok zor ve önemli bir konudur. Bu nedenle multidisipliner bir yaklaşımla konuyla alakalı tüm kurum ve kuruluşlar birliktelik sağlamalıdır. Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Tabipler Birliği, Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, gönüllü kuruluşlar ile gönüllü kişiler birlikte hareket etmelidir.

Okul öncesi öğretmenliği lisans ve çocuk gelişimi önlisans programlarına zorunlu ders olarak “Çocuk İhmal ve İstismarı” ve “Çocuk Hukuku” derslerinin eklenmesi gerekmektedir.

ÇİM’ler tüm illerde yaygınlaştırılmalı ve sayıları arttırılmalıdır. Var olan illerde çalışmalarını aktif bir şekilde sürdürmelidir.

Çocuklara ihmal ve istismar hakkında bilmeleri gereken konular farklı yollarla onların anlayabileceği dilde anlatılmalıdır. Sinema, tiyatro, çocuk müzikali, drama, oyunlar alternatif anlatım yöntemleri olarak kullanılabilir.

Günümüzde en aktif rollerden biri de medyaya düşmektedir. Yerel ve ulusal çapta medya aracılığıyla bilinçlendirme programları yapılabilir. TV programları denetlenmeli, ihmal ve istismar içerikli ya da özendirici yayınların tamamen kaldırılması sağlanmalıdır.

Konuya ilişkin farkındalık yaratmak amacıyla 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Gününde her ilde her okulda etkinlikler, organizasyonlar hazırlanmalıdır. Aynı zamanda kamu spotları ile farkındalık çalışmaları desteklenebilir.

Araştırmamızda incelenmemesine rağmen konu dışında ayrıca aşağıdaki öneriler dikkate alınabilir.

Çocuk ihmal ve istismarını tamamen detaylarıyla kapsayan bir kanunun bulunmağı söylenebilir. Sadece bazı yasa maddelerinde istismar ve kötü muamele konu edilmektedir. Buda kanuni açıklıklar oluşturmaktadır. Bu kanuni boşluğun kısa sürede kapatılması gereklidir.

Çocuk ihmal ve istismar olaylarının yaşanmaması için caydırıcı nitelik taşıyan yüksek cezaların verilebilmesi için kanun ve yasalarda gerekli düzenlenmelerin yapılması gerekmektedir.

Okul yönetimleri ve öğretmenler işbirliği ile okulda bulunan risk altındaki çocukları dikkatli bir şekilde belirlenmeli, izlenmeli, aile ve çocuk ile sağlıklı iletişim kurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acehan, S., Bilen, A., AY, MO., Gülen, M., Avcı, A. & İçme, F. (2013). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 591-614.
- Akgül, E. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Personelin Cinsel İstismar Bildirim Durumları. Yüksek Lisans Tezi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Akyüz, E. (2018). “Çocuk Hukuku Çocuk Hakları ve Korunması”, (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alpaslan, AH. (2014). Çocukluk Döneminde Cinsel İstismar. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 15(2), 194-201.
- APA (American Pediatric Association), (2010). Policy Statement—Children, Adolescents, Substance Abuse, and the Media. *Pediatrics*, 126, 791–799)
- Arslan, GV., & Balkıs, M. (2016). Ergenlerde Duygusal İstismar, Problem Davranışlar, Öz-Yeterlik ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 8-22.
- Arslan, R. (2016). Çocukluk Dönemi Duygusal İstismar ile Depresyon Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bir Gözden Geçirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19, 202-210.
- ASPB, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2013). Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2013-2017. Ankara.
- Ayan, S., & Kocacık, F. (2009). Çocuk İstismarı: Sivas (Türkiye) Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 953-968.
- Aydın, İ. (2018). Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Çocuk İşçiliği. *İş ve Hayat Dergisi*, 4 (7), 65-81 .

- Aydın, İ. (2019). Türkiye’de Çocuk İstismarı, Çocuk İstismarını Önleyici Sosyal Politikalar ve Diyarbakır Örneği. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.
- Ayral, F. (2010). Çocukların Cinsel İstismar Suçu ve Bu Suçla Mücadele. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Bağcı, G., Pekşen, T F., Askay, M., Aydoğdu, H İ., Kırcı, G S., & Özer, E. (2019). Cinsel İstismar Olgularına Yaklaşım. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*, 11 (1), 23-26.
- Bağla, A G., Arıkan, M., Kılıç, RÖ., Orulluoğlu, F., Kuyucu, İ., Özgan, M., Öngü, B., Özdemir, T., Gerger, AS., Baykan, AY., Tutar, EF., Korkmaz, D., Ursavaş, S., Sümbüloğlu, V., & Soran, Ö. (2017). Sağlık Çalışanları, Öğretmenler ve Üniversite 1. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk İstismarı ve İhmal İle İlgili Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-10.
- Barlık, H. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal Ve İstismarı Hakkında Görüş ve Farkındalık Düzeylerinin Araştırılması (Adana İl Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Mersin.
- Baylan, N. (2019). Çocukluk Çağı Travmalarının Somatizasyon İle İlişkisinde Aleksitiminin Aracı Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Berkmen, B., & Okray, Z. (2015). Çocuk İstismarı Ölçeği’nin Türkçe’ye Çevirisi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi “Erken Müdahale”. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, 1(2), 242-254.
- Berkmen, B., & Secim, G. (2018). 8-10 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 65-85.

- Beşken Ergişi, M. (2018). “*Ruh Sağlığı*”, İçinde: *Çocuk İstismarı ve İhmali* , (Ed: A. Güngör Aytar). Ankara: Hedef CS Yayıncılık.
- Beyaztaş, FY., Özen, B., & Bütün, C. (2014). Fiziksel Çocuk İstismarının İncelenmesi. *Medicine Science*, 3(2), 1315-1331.
- Beyazıt, U., & Bütün Ayhan, A. (2019). Çocukların İhmal Edilme Durumlarının Sosyoekonomik Düzeye Göre Karşılaştırılması. *Turkiye Klinikleri J Health Sci* , 4(2), 107-16.
- Browne, KD., & Hamilton-Giachritsis, C. (2005). The influence of violent media on children and adolescents : A public health approach. *The Lancet*, 365(9460); 702-710.
- Bushman, BJ., & Rowell Huesmann, L. (2006). Short-term and Long-term Effects of Violent Media on Aggression in Children and Adults. *Arch Pediatr Adolesc Med.* , 160(4), 348-352
- Can, V. (2016). Öğretmen Adaylarının Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Diyarbakır.
- Cesur Yılmaz, T. (2018). Hastanede Çalışan Sosyal Çalışmacı, Çocuk Gelişimci ve Psikologların Çocuk İstismarı İle İlgili Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksel Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Çitil Canbay, N., & Şeker, S. (2018). Sarsılmış Bebek Sendromunun Yönetimi. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 10 (5), 1-5
- DeCarlo, LT. (1997). On the Meaning and Use of Kurtosis. *Psychological Methods*, 2, 292-307.
- Dereobalı, N., Çırak Karadağ, S., & Sönmez, S. (2013). Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı, İhmali, Şiddet ve Eğitimcilerin Rolü Konusundaki Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1, 50–66.

- Dervişoğlu, S. (2012). Çocuk İstismarı ve İhmali Açısından Sokakta Çalışan Çocuklar ve Avrupa Birliği Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Duygulu, S. (2019). Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı Paylaşımının Mahremiyet İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi. *TRT Akademi*, 4(8), 428-487
- Doğanlı, B., & Karaörs, G. (2017). Çocuk İstismarı ve Sosyal Devlet Kapsamında Çocuk İstismarına Yönelik Alınan Önlemler. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(7) , 82-92.
- Ecpat & Interpol (2018). Towards a Global Indicator: on Unidentified Victims in Child Sexual Exploitation Material. Summary Report.
- Ergündüz, ZŞ. (2010). Çocuk Suçluluğunda Çocuk İstismarı Olgularının Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. *İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü*. İstanbul.
- Eşiyok, B., & Hancı, İH. (2001). Yapay Bozukluk: Munchausen Sendromu. *STED*, 10 (9), 326 - 327.
- Geçkil, E. (2017). Çocuklarda Fiziksel İstismar ve Hemşirelik Yaklaşımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 129 – 139.
- Göker,Z., Aktepe,E., Tural Hesapçioğlu,S., & Tanrıöver Kandil, S. (2009) Cinsel İstismar Suçlusu Olarak Çocuk ve Ergenler: Olgu Serisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi* , 12, 141-146.
- Groeneveld, R.A., & Meeden, G. (1984). Measuring Skewness and Kurtosis. *The Statistician*, 33, 391-399.
- Güner, İ., Güner, S., & Şahan, M H. (2010). Çocuklarda Sosyal Medikal Bir Problem; İstismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Hopkins, K.D., & Weeks, D.L. (1990). Tests for Normality and Measures of Skewness and Kurtosis: Their Place in Research Reporting. *Educational and Psychological Measurement*, 50, 717-729.

- İnce, T., & Yurdakök, K. (2014). Munchausen by Proxy Sendromu; Ağır Bir Çocuk Bir Çocuk İstismarı Formu. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 8(3), 165-170.
- Kanak, M. & Çelik, M. (2018). Türkiye’de Duygusal İstismar Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13 (27), 907-920.
- Kara, Ö. (2010). Ankara İlinde Görev Yapan Pediatri Asistanları, Uzmanları ve Pratisyen Hekimlerin Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Bilgi Düzeyleri ve Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. Tıpta Uzmanlık Tezi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi*. Ankara.
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. (2004). Çocuk İstismarı. *Çocuk Hastalıkları ve Sağlığı Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Karabulut, AG. (2018). Okul Öncesi Eğitimine Devam Eden 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Becerileri İle Ebeveynlerinin İhmalci Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Karaçor, Ö. (2019). Rehber Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi (Tarsus İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Konya.
- Karakaş, B.,& Çevik, Ö. (2016). Çocuk Refahı: Çocuk Hakları Perspektifinden Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 887-906.
- Karakoç, F. (2017). Öğretmenlerin Çocuk İhmal Ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Van.
- Karasar, N. (2008). “Bilimsel Araştırma Yöntemi”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaş Güner, C., Yavuz, HÖ., & Dörtbudak, Z.(2016). Çocuk İstismarı İhmali Vakalarıyla Karşılaşan Hemşirelerin Görüş ve Uygulamaları. *Kastamonu Sağlık Akademisi*, 1(1), 39-55.

- Kazem, A. (2010). Çocuklarda Travma. *Türk Pediatri Arşivi* , 45 (1) , 12-16.
- Kenny, M.C. (2004). Teachers Attitudes Toward and Knowledge of Child Maltreatment. *Child Abuse And Neglect*, 28 (12),1311-1319.
- Koca, M. (2012). Çocuk İstismarında İhbar Yükümlülüğü. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 113-128.
- Kocaer, Ü. (2006). Hekim ve Hemşirelerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.
- Koç, F., Halıcıoğlu, O., & Akşit, S. (2014). Hangi Bulgular Fiziksel İstismarı Düşündürür?. *The Journal of Pediatric Research*, 1(1): 1-5.
- Koçak, C., & Büyükgönce, L. (2011). Toplumdaki Bireylerin Çocuk İstismarına Yönelik Bilgi ve Görüşleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 89-104.
- Koçtürk, N. (2018). Çocuk İhmalini ve İstismarını Önlemede Okul Çalışanlarının Sorumlulukları. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 38-47.
- Kürklü, A. (2011). Öğretmenlerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Afyon.
- Kütük, MÖ., & Bilaç, Ö. (2017). Çocuklarda ve Adölesanlarda Duygusal İstismar ve İhmal. *Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry-Special Topics*, 3(3),181-7.
- Meraki, S., & Çalık Var, E. (2019). Alt-Sosyo Ekonomik Düzeye Sahip Ailelerin Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Moors, J.J.A. (1986). The Meaning of Kurtosis: Darlington Reexamined. *The American Statistician*, 40, 283-284.
- Müderrişoğlu, S., Dedeoğlu, C., Akço, S., & Akbulut, B. (2014). *Türkiye 'de 0-8 Yaş Arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. İstanbul: Bernard Van Leer Vakfı.

- Ovayolu, N., Uçan, Ö., & Serindağ, S. (2007). Çocuklarda Cinsel İstismar ve Etkileri . *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(4), 13-22.
- Özdemir, G., Cesur, G., Ünal Yarar, G., Sezerol, MA., & Malkoç, G. (2018). İstanbul İli Örnekleminde Cinsel İstismar Mağduru Çocuk ve Ergenlerin Sosyodemografik ve Klinik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 25 (2), 141-158.
- Özgentürk, İ. (2014). Çocuk İstismarı ve İhmal. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 265-278
- Öztürk, S. (2007). Çocuklarda Duygusal İstismar. Yüksek Lisans Tezi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Elazığ.
- Özyürek, A., Çetin, A., & Yıldırım, R. (2018). Aile Hekimi ve Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı Konusundaki Görüş ve Tutumları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 436-453.
- Pala, B. (2011). Geleceğin Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı Ve İhmali Konusunda Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri. Tıpta Uzmanlık Tezi. *Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi*. Eskişehir.
- Pekdoğan, S. (2016). Annelerin İstismar Potansiyellerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, (17) 2, 425 – 441.
- Pekdoğan, S., & Bozgün, K. (2018). Öğretmenlerin Çocuk İhmali ve İstismarı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 433-443.
- Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa Yönelik Aile İçi Fiziksel İstismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9 (1) , 49-62.
- Polat, O. (2018). Türkiye’de Çocuk İstismarı Raporu -2. Basın Özeti, İstanbul.
- Sağır, M. (2013). Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Görüşleri ve Farkındalık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. *Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Kayseri.

- Sağır, M., & Gözler, A. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Görüşleri ve Farkındalık Düzeyleri. *OPUS-Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 67-102.
- Sarıbaş, AK. (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarına Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Çanakkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Çanakkale.
- Schena, A. (2016). Studio Multi-Paese Sui Drivers Della Violenza All'infanzia, Istituto Degli Innocenti, Firenze.
- Strasburger, VC., Jordan, AB., & Donnerstein, E. (2010). Health Effects of Media on Children and Adolescents. *Pediatrics*, 125 (4) 756-767.
- Şahan Aktan, B., & Önder, A. (2018). Okul Öncesi Dönemde Psikolojik Dayanıklılık. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 20-30.
- Şener, S., & Serdar, M. (2015). Sokak Çocukları” Problemi ve Bu Probleme Yönelik Uygulanan Politikalar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (45), 104-117.
- Şenol, D., & Mazman, İ. (2014). Çocuğa Uygulanan Şiddet: Türkiye Özelinde Sosyolojik Bir Yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (26), 11-17.
- Şimşek, S. (2010). Ergenlik Davranış Problemlerinin Anne-Babadan ve Öğretmenlerden Algılanan Duygusal İstismar Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Adana.
- Taner, Y. & Gökler, B. (2004).” Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri” Hacettepe Tıp Dergisi, 35, 82-86
- Taşçı, Aİ. (2017). *Cinsiyet eğitimi*. İstanbul: Betim Kitaplığı.
- T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) & UNICEF. (2010). Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. Özet Rapor.
- T.C Yasalar (22.05.2003). 4857 Sayılı İş Kanunu. Ankara: Resmî Gazete: (25134 Sayılı).
- TDK, www.tdk.gov.tr Erişim tarihi: 21.08.2019

- Terzi, S., & Özbay, Y . (2014). Çocuk İstismarı İle İlgili Gazete Haberlerinin İstismarın Türü, İstismarcı İle Mağdurun Cinsiyeti ve Bağlam Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 126-133.
- Topbaş, M. (2004). İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 3(4), 76-80.
- Toydemir, A. (2019). Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarına İlişkin Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Konya.
- Tugay, D. (2008). Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.
- Turhan, E., Sangün, Ö., & İnandı, T. (2006). Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 15(9), 153-7.
- TÜİK (2015). İstatistiklerle Çocuk 2014. Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
- TÜİK (2019). İstatistiklerle Çocuk 2018. Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
- Uğurlu, Z., & Aksoy Gülsen, İ. (2014). Çocuk Hakları ve Hukuki Bağlamda Çocuğun İhmal ve İstismardan Korunması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-24
- Ulukuş, A., Ezen, A., Şayık, D., Musmul, A., & Açıköz, A. (2018). Acil Kliniğe Başvuran İhmal ve/veya İstismar Tanısı Alan 0-18 Yaş Grubu Çocukların Özelliklerinin İncelenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(1), 15-20.
- UNICEF. (2010). Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. Özet Raporu.
- UNICEF. (2015). Toward a world free from Violence: Global survey on violence against children, Office of the Special Representative of the Secretary General on Violence Against Children.

- UNICEF. (2017). A Familiar Face: Violence in the lives of children and adolescents, United Nations Children's Fund
- Uysal Bayrak, H. (2019). Çocuk İstismarı Hakkında Öğretmen Adayları ile Metaforik Bir Değerlendirme: Niğde İli Örneği. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 929-957.
- Uysal Bayrak, H. (2019). Ebeveynlerin Gözünden Çocuk İstismarı: Metaforik Bir Çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 30(2), 376-389.
- Walsh, K., Bridgstock, R., Farrell, A., Schweitzer, R. (2005) Critical Factors In Teachers' Detecting and Reporting Child Abuse and Neglect Implications for Practice". *Queensland University of Technology*, Queensland.
- World Health Organisation (WHO), (2013). Child maltreatment: Administration of children and families.
- Yalçın, H., Koçak, N., & Duman, G. (2014). Anne Babaların Çocuk İstismarıyla İlgili Tutumlarının İncelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I), 137-143.
- Yalçın, N. (2011). Türkiye' de Çocuk İstismarı ve Çözüm Önerileri. Yüksek Lisans Projesi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Yaman, FH. (2018). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarına Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Kastamonu.
- Yarar, F., & Yarış, F. (2011). Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve İhmaline Yaklaşım. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 15(4), 178-183.
- Yaşar, M. (2015). "Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılım Çalışmaları" İçinde: *Özel Durumlarda Aile Çalışmaları*. (Ed. Z F . Temel). Ankara: (363-404), 3, Baskı. Anı Yayıncılık.

- Yaşar, MC., Kızıltepe, Gİ., & Kandır, A. (2014). Öğretmen Adaylarının Çocuklardaki Fiziksel İstismar Belirtilerine İlişkin Farkındalıkları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(3), 286-303.
- Yetiş, O., & Ziyalar, N. (2018). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Bildirimine Yönelik Öğretmen Tutumları. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic*, 15(1), 10-23
- Yılmaz İrmak, T. (2011). Fiziksel İstismara Uğrayan Ergenlerde Dayanıklılığın İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, (12) 2: 1–21.
- Yolcu, H. (2009). İstismara Uğramış Çocuğa Eğitim Ortamında Yaklaşım: Rehber Öğretmenin Rolü. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 7(25), 62-92.
- Yurteri Tiryaki, A., & Baran, G. (2017). Bir Çocuk İstismarı Türü Olarak “Munchausen by Proxy Sendromu”. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1-2-3, 107-124
- Yüksel, H., & Yüksel, M. (2014). Çocuk İhmali ve İstismarı Bağlamında Türkiye’de Çocuk Gelinler Gerçeği . *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 1-24.

EK.1. TÜRKİYE'DE ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI İLE İLGİLİ VERİLER

- 2006 TÜİK ve Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından 27.647 yetişkin ile yürütülen “Aile Yapısı Araştırması” veri sonuçlarına göre, annelerin çocuklarına verdikleri cezalar arasında %81 oranında “azarlamak”, %36 oranında “dövmek”, %10 oranında ise “odaya kapatmak” yer almaktadır.
- 2007’de TBMM tarafından ortaöğretime devam eden 26.009 çocuk ile yürütülen anket çalışması sonucunda “Türkiye’de Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerde ve Ceza ve İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlü Çocuklarda Şiddet ve Bunu Etkileyen Etkenlerin Saptanması Araştırma Raporu”, son üç ayda çocukların %53’ünün sözel, %36’sının duygusal, %22’sinin fiziksel ve %16’sının cinsel şiddetle karşılaştıklarını göstermektedir.
- 2010 yılında SHÇEK koordinasyonunda ve UNICEF’in teknik desteği ile 7-18 yaş arası 1.886 çocuk ile yürütülen “Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması” sonuçları okul, aile vb. ortamlarda çocukların %25’inin ihmale, %45’inin fiziksel istismara, %51’inin duygusal istismara ve %3’ünün cinsel istismara maruz kaldığını göstermektedir.
- 2012 yılında Genç Hayat Vakfı koordinasyonunda, 11-17 yaş arasındaki 440 okul öğrencisi ile yürütülen “Çocukların Ev İçinde Yaşadıkları Şiddet Araştırması”; çocukların %26’sının ihmal davranışlarına, %68’inin duygusal şiddete, %26’sının ise fiziksel şiddete hayatları boyunca en az bir kez maruz kaldıklarını, %21’inin de ev içi şiddete tanıklık ettiğini göstermektedir. (Müderrisoğlu, Dedeoğlu, Akço ve Akbulut, 2014;18)
- 2014 yılı TÜİK verilerine göre çocuk mağdur sayısı 74.064 iken 2016 yılında bu sayı 83.552’ye yükselmiştir. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne göre; Çocuk cinsel istismar hükümlülerinin 2006’da yüzdesi % 42,5 iken 2016 yılında % 58,8’e kadar yükselmiştir. Cinsel suç mağduru olan çocukların yüzdesi 2014’ten 2016’ya %33 artmıştır. Türkiye’de 27 ilde 30 ÇİM bulunmaktadır. Ocak 2011 – Mayıs 2016 arası Çocuk İzleme Merkezlerine Türkiye genelinde 21.068 olgu başvurmuştur. Vakaların %85’i kız, %15’i erkek çocuktur. (Polat, 2018; 1)

EK.2. TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ

1. Çocuğun Yaşama Hakkı ve Vücut Dokunulmazlığının Korunması

a. Yaşama Hakkının Korunması

Madde 82. - (1) Kasten öldürme suçunun;

e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

Madde 85. - (1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi üç yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b. Vücut Dokunulmazlığının Korunması

Madde 86. - (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 89. - (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

2. Çocuğun Cinsel Dokunulmazlığının Korunması

a. Çocuklarda Cinsel İstismar Suçu

Madde 103. (Değişik: 18/6/2014-6545/59 md.) ⁽¹⁾

(1) (Yeniden düzenlenen birinci ve ikinci cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/13 md.) Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden; (1)

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar, anlaşılır.

(2) **(Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/13 md.)** Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.

(3) Suçun;

a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,

d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,

e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da (b) bendindeki çocuklara karşı silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur

b. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu

Madde 104. - (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.⁽¹⁾

(2) **(İptal: Ana.Mah.nin 23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı kararı ile; Yeniden düzenleme: 18/6/2014-6545/60 md.)** Suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Ek: 18/6/2014-6545/60 md.) Suçun, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur.

3. Çocuğun Kötü Muamele Suçuna Karşı Korunması

Madde 232. - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.

4. Çocuğun Disiplin Yetkisinin Kötüye Kullanılması Suçuna Karşı Korunması

Madde 232. - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.

5. Çocuğun Kaçırılma ve Alıkonulma Suçuna Karşı Korunması

Madde 234. - (1) Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan hısmının, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır.

(3) (Ek: 6/12/2006 – 5560/10 md.) Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır

6. Çocuğun Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali Suçuna Karşı Korunması

Madde 233. - (1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Velâyet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadî sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddî ve manevî özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlâk, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

7. Çocuğun Dilencilik Suçuna Karşı Korunması

Madde 229. - (1) Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

8. Çocuğun Terk Suçuna Karşı Korunması

Madde 97. - (1) Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi hâline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolünür.

9. Çocuğun Cinsel Sömürü Suçlarına Karşı Korunması

a. Çocuk Fuhşu

Madde 227. - (1) Çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.

b. Çocuk Pornografisi

Madde 226. - (1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten, Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlamasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

c. *Çocuğun Fuhuş ve Pornografide Kullanılmak Amacıyla Kaçırılması*

Madde 80. - (1) (Değişik: 6/12/2006 – 5560/3 md.) Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

10. Çocuğun Alkol ve Başka Madde Tüketimine Karşı Korunması

Madde 188- (3) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satan, satışı arz eden, başkalarına veren, sevk eden, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve bin günden yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.⁽¹⁾

⁽²⁾ **(Ek cümle: 18/6/2014 - 6545/66 md.)** Ancak, uyuşturucu veya uyarıcı madde verilen veya satılan kişinin çocuk olması hâlinde, veren veya satan kişiye verilecek hapis cezası on beş yıldan az olamaz.⁽³⁾

Madde 194. - (1) Sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeleri çocuklara, akıl hastalarına veya uçuşu madde kullananlara veren veya tüketimine sunan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (<https://www.tbmm.gov.tr/>)

EK.3. ETİK KURUL ONAYI

www.uskudar.edu.tr

Altunizade Mahallesi Haluk Türksöy Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342-/ 2019-358

25/07/2019

Sayın Prof.Dr.Nurper ÜLKÜER
(Esra KINAY GÜNDOĞDU)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 25/07/2019 tarihinde yapılan 07 No.lu toplantısında “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmali Ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi (Bitlis İl Örneği)” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

EK.4. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU ÖRNEĞİ (BGOF)

CALISMANIN ADI:

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi (Bitlis İl Örneği)"

Aşağıda bilgileri yer almakta olan bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı vererseniz, Çalışmaya Katılma Onayı Formu'nu imzalayınız. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir.

CALISMANIN KONUSU VE AMACI:

Araştırmanın amacı; Bitlis İli Merkez İlçesinde bulunan okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili farkındalık düzeylerini bazı değişkenler açısından incelenip değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin çocuk ihmal ve istismarı konusunda farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek açısından gerçekleştirilecektir.

CALISMA İSLEMLERİ:

Çalışmaya katıldığınız takdirde size iki adet form verilecektir. Bunlar araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmenlerin Çocuk İhmal ve İstismarı Farkındalık Düzeyi Belirleme Anketidir. Bu ölçek sizin çocuk ihmal ve istismarına yönelik farkındalık düzeyinizi sorgulamaktadır. Tüm formları eksiksiz doldurmanız beklenmektedir.

CALISMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR?

Araştırma sonunda elde edilen bilgiler ışığında belirtilen ilde bulunan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk ihmal ve istismarı konusundaki farkındalık düzeylerinin bilinmesinin gerek alan profesörlere, gerek eğitimcilere, gerek ebeveynlere yol göstermesi açısından rehberlik edecek bu çalışmaya katkı sağlamış olacaksınız.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK?

İsim, soy isim veya şahsınızı deşifre edebilecek hiçbir bilgi kullanılmayacak ve açıklanmayacaktır.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

1. Esra KINAY GÜNDOĞDU / esrakinaygundogdu@gmail.com

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Araştırmacı, saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

Gönüllü Adı Soyadı:		Tarih ve İmza:
Telefon:		

Vasi (var ise) Adı Soyadı:		Tarih ve İmza:
Telefon:		

Araştırmacı ² Adı Soyadı:		Tarih ve İmza:
Adres ve Telefon:		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2: Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

Bu çalışma Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bölümü'nde yürütülen yüksek lisans tezi için yapılmaktadır. Bu araştırmanın amacı Bitlis İli Merkez İlçesinde çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlemek amacıyla gerçekleştirilecektir. Araştırmadan elde edilen veriler yalnızca bu bilimsel çalışma için kullanılacak olup araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri gizli tutulacaktır. Sorulara eksiksiz, gerçekçi ve içtenlikle cevap vermeniz, bu araştırmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır. Sorulara vereceğiniz cevaplarla yapacağınız değerli yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Esra KINAY GÜNDOĞDU

Araştırmacı

EK. 5. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz : Kadın Erkek

Yaşınız : 20-29 30-39 40-49 50-59 60+

Branşınız : Okul Öncesi Çocuk Gelişimi Diğer

Okul Türü : Meb Merkez Meb Köy Üniversite Hastane Özel

Eğitim Durumunuz : Lise Önlisans Lisans Lisans Üstü

Kıdem Yılı : 0-3 4-6 7-9 10+

Medeni Durumunuz : Evli Bekar Diğer

Anne ya da baba mısınız? : Evet Hayır

Çocuğunuz var mı? Varsa Sayısı : Hayır 1 2 3 4+

EK 6: ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARINA YÖNELİK FARKINDALIK DÜZEYLERİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

1. Okulunuzdaki öğrencilerin sosyo- ekonomik durumunu nasıl tanımlarsınız?

Yüksek () Orta () Düşük ()

2. Daha önce hiç çocuk istismarı ve ihmali hakkında / çocuk korumaya yönelik / resmi bir eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

3. Okulunuzda çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tartışmalar yapılıyor mu?

Evet () Hayır () Nadiren ()

4. Çocuk koruma kanunu hakkında bilgilendirildiniz mi?

Evet () Hayır ()

5. Çocuk ihmali ve istismarı konusunda daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duyuyor musunuz?

Evet () Hayır () Fikrim Yok ()

6. Kanunlara göre çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmek zorunda mısınız?

Evet () Hayır () Fikrim yok ()

7. Soruya cevabınız hayır ise neden bildirim yapmazsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- () Sosyal servislerin konuyla ilgilenmeyeceğini düşündüğüm için.
- () Sorunu kendim daha iyi çözebileceğimi düşündüğüm için.
- () Konu ile uğraşmak istemediğim için.
- () Yasal süreçlere ait bilgim olmadığı için.
- () Çocuğu şimdiki bulunduğu durumdan daha kötü bir duruma sokacağımdan korktuğum için.
- () Konuya ait yetersiz kanıt olduğu için.
- () Şüpheler doğru çıkarsa, çocuğun ailesinden ayrılacağını düşündüğüm için.
- () Diğer

8. Vicdani anlamda çocuk ihmal ve istismarı şüphesini bildirmekten sorumlu olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır () Fikrim yok ()

9. Çocuk ihmal ve istismarı durumunu tespit ettiğinizde öncelikle kime bildirirsiniz? Lütfen sizin için öncelikli madde ne ise, 1- 8 arası numaralandırarak devam ediniz.

Maddeler	Önem sırası
Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bildirim.	
Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bildirim	
Sağlık Müdürlüğü'ne bildirim	
Okul Aile Birliği'ne bildirim	
Polise bildirim	
Okul yönetimine bildirim	
Veliye bildirim	
Diğer.....	

10. Aşağıdaki ihmal veya istismar çeşitlerinden herhangi birine müdahale durumunuz nedir? Lütfen Sizin için en önemli madde ne ise, o maddenin yanındaki sütuna 1 yazınız. Daha sonra önem sırasına göre 1- 3 arası numaralandırmaya devam ediniz.

Maddeler	Önem sırası
Fiziksel İhmal	
Duygusal İhmal	
Eğitimsel İhmal	

Maddeler	Önem sırası
Fiziksel İstismar	
Duygusal İstismar	
Eğitimsel İstismar	
Ekonomik İstismar	

11. Sizce çocuk ihmal veya istismarı ilgili bildirimde bulunduğunuzda yöneticiniz sizi destekler mi? ile

Evet ()

Hayır()

Aşağıdaki ihmal ve istismar çeşitleri konusunda kendinizi yeterli görme durumunuzu belirtiniz? Kendinizi kesinlikle yeterli görüyorsanız “5”, kesinlikle yeterli görmüyorsanız “1”, kesinlik derecesinde bir görüşünüz yoksa size göre “2”, “3”, “4” dereceleri ile değerlendirebilirsiniz.

12. . Fiziksel istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

13. Duygusal istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

14. Cinsel istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

15. Ekonomik istismarın belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

16. Fiziksel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

17. Duygusal ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

18. Eğitimsel ihmalin belirtileri konusunda kendimi yeterli görmekteyim?

1 2 3 4 5

Aşağıda verilen tanım ve belirtileri inceleyerek uygun istismar ve ihmal tanım seçeneğini işaretleyiniz?

Lütfen tanım ve belirtilere en uygun yalnız bir seçeneği işaretleyiniz.

19. Çocuğun kaza dışı hasar görmesi ya da fiziksel olarak cezalandırılması olarak tanımlanmaktadır. Bu hasar durumu hafif, ağır ya da öldürücü olabilmektedir. Belirtileri; Baldır ve bacaklarda morluk, çok sayıda sigara yanıkları, el izi, ebeveynin tutarsız öyküleri (ilk gelişte verilen öykünün sonradan değiştirilmesi), tedaviye başvuruda izah edilemeyen gecikmeler, ebeveynde ve bakıcılarda düşmanca davranışlar.

Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

Fiziksel ihmal() Fiziksel istismar() Duygusal İstismar() Cinsel ihmal() İhmal veya istismar yok()

20. Çocuğa yeterli sevgi gösterememe, aşırı koruma, aşırı hoşgörü, tehdit edici şekilde davranma, çocuğu reddetme, çocuğa sürekli sözel saldırıda bulunma ya da çocuğu kilit altında tutma, korkutulması, aşağılanması, ilgideki tutarsızlık, gibi faktörler olarak tanımlanır. Belirtileri; Depresif ve pasif davranış, karşısındakine çok tedirgin yaklaşmak, kendine güvensizlik, küçük yaşlardaki davranışlara dönüş.

Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

Fiziksel ihmal() Duygusal ihmal ve istismar() Eğitimsel ihmal() Cinsel istismar() Ekonomik istismar()

21. Çocuğun başkaları tarafından yaşam için gerekli olan beslenme, tıbbi bakım, giyim ve korunma gibi temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılması ve bunların sağlanmaması durumu olarak ifade edilmektedir. Belirtileri; Gelişme gerilikleri, davranış bozuklukları, beslenmenin yetersiz görüldüğü solgun ve zayıf yapı, kirli ve uygunsuz giyecekler.

Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

Fiziksel ihmal() Duygusal ihmal ve istismar() Eğitimsel ihmal() Cinsel istismar() Ekonomik istismar()

22. Yetişkinlerin cinsel çıkarları doğrultusunda çocuğu kullanması olarak tanımlanmaktadır. Belirtileri; Açıklaması olmayan ağız, dudak ve genital bölgelerde ağrı, şişme, kızarma, kanama vb. rahatsızlıklar. Aşırı temizlenme ya da temizliği ihmal

etme, okul ve disiplin problemler, suça yönelme. Kendi yaşının üzerinde cinsel bilgiyi ifade etmek, arkadaşlarıyla ve oyuncaklarıyla cinsel içerikli oyunlar oynamak.

Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

Cinsel istismar() Duygusal istismar ve ihmal() Eğitimsel ihmal() Fiziksel ihmal() Fiziksel istismar()

- 23.** Çocuğun zorunlu eğitim çağına gelmesine rağmen okula gönderilmemesi olarak tanımlanır. Belirtileri; okula devamlılığının sağlanmaması, eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması.

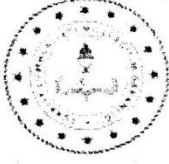
Ekonomik istismar() Duygusal ihmal ve istismar() Eğitimsel ihmal () Cinsel istismar() Fiziksel istismar()

- 24.** Çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen, yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde ucuz emek olarak çalıştırılmasıdır. Belirtileri; 18 yaş altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması.

Sizce bu belirtiler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

Fiziksel istismar() Duygusal ihmal() Cinsel istismar() Ekonomik istismar() ihmal veya istismar yok()

EK.7. MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN BELGESİ

T.C.
BİTLİS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 67429907-44-E.17959113
Konu : Esra Kınay GÜNDOĞDU'nun
Anket İzni

24/09/2019

VALİLİK MAKAMINA

Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi Esra Kınay GÜNDOĞDU'nun Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında Prof. Dr. Nurper ÜLKER Danışmanlığında İlimiz Merkeze bağlı Okulöncesi ve Anasınıfı öğretmenlerinin "Çocuk İhmali ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi" (Bitlis İl Örneği) adlı tez çalışması yapmak istenmektedir. Ancak yapılacak tez çalışmasında elde edilen verilerin bilimsel çalışmalar dışında kullanılmaması ve çalışma bittikten sonra bir nuhsasının Müdürlüğümüze teslim edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu anket çalışmasını İlimiz Merkeze bağlı okulöncesi ve Anasınıfı öğretmenleriyle anket yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Nedim YOLDAŞ
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
24/09/2019

Kemal KARAHAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK.8. İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ İZİN BELGESİ

T.C
BİTLİS VALİLİĞİ
Bitlis İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : 78531079/
Konu : Eğitim ve Öğretim İşleri Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğünün 19/08/2019 tarih ve 14835 sayılı yazısı.

İlgi tarih ve sayılı yazı yazımız ekinde sunulmuş olup, Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğünde çalışan Öğr.Gör. Esra KINAY GÜNDOĞDU'nun yüksek lisans tez çalışması kapsamında "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalıklarını Değerlendirme" konulu anket çalışmasının, Müdürlüğümüze bağlı Bitlis Devlet Hastanesi Kreş ve Gündüz bakım evinde yapmak istediğine dair vermiş olduğu dilekçe tarafımızca incelenmiş olup, uygun görülmüştür.

Anket çalışmasında planlanan form ve ekler yazımız ekinde sunulmuş olup, gerekli kolaylığın sağlanması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ve rica ederim.

Dr.Koray OKUR
İl Sağlık Müdürü

Ek: Dilekçe ve Ekleri 10 Sayfa

Dağıtım:

Gereği:

Bitlis Devlet Hastanesi Başhekimliği

Bilgi:

Bitlis Eren Üniversitesi (Sağ.Hiz.Mes.Y.O.)

EK.9. AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ İZİN BELGESİ

T.C.
BİTLİS VALİLİĞİ
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

Sayı : 72161928-605.01-E.2337560
Konu : Yüksek Lisans Çalışması Hk.

23.09.2019

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) 20.08.2019 tarihli ve 2144 sayılı yazınız.
b) Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığının 20.09.2019 tarihli ve 94952863-605.01-E.2330145 sayılı yazısı.

İlgi (a)' da kayıtlı yazınızla Üniversiteniz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü personeli Öğr. Gör. Esra KINAY GÜNDOĞDU' nun yüksek lisans tez çalışması kapsamında okul öncesi öğretmenlerine uygulanacak anket formu İl Müdürlüğümüzce değerlendirilerek gerekli izin işlemleri için Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına gönderilmiştir. Bakanlığımız Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığının ilgi (b) yazısıyla; denetimleri İl Müdürlüklerimiz kanalıyla gerçekleştirilen, yönetimleri ve işleyişlerinde bağımsız olan özel kreş ve gündüz bakımevleri ile ilgili araştırma ya da anket uygulama taleplerinin kuruluşlara şahsen başvuru yoluyla gerçekleşmekte olduğu ve izin durumunun Bakanlığımız yetkisinde bulunmadığı bildirilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

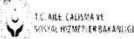
e-imzalıdır

İsmetullah ALTUN
İl Müdür V.

Dağıtım:
Gereği:
Bitlis Eren Üniversitesi Rektörlüğüne
(Genel Sekreterlik)

Bilgi:
ÖZEL RENKLİ DÜNYAM KREŞ VE
GÜNDÜZ BAKİMEVİ MÜDÜRLÜĞÜNE
ÖZEL MİNİK MUCİTLER KREŞ VE
GÜNDÜZ BAKİMEVİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.

Beş Minare Mahallesi Ahmet Eren Bulvarı 1/225 Merkez
Bitlis
(434)226 53 07
(434)226 53 06

Bilgi için: Garip DÜZEL
Sosyal Çalışmacı

EK.10. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ İZİN BELGESİ

T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 66073261/044/
Konu : Öğr. Gör. Esra KINAY
GÜNDOĞDU'nun Anket Çalışması
İzni

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ

İlgi 19/08/2019 tarihli ve 14835 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden; Meslek Yüksekokulunuz Öğr. Gör. Esra KINAY GÜNDOĞDU'nun yüksek lisans tez çalışması kapsamında Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi (Bitlis İl Örneği) adlı çalışmasını Üniversitemizde yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürlüğü
Rahva Yerleşkesi Beş Minare Mah. Ahmet Eren Bulvarı
13000 Merkez/BİTLİS
E-Posta :yazisleri@beu.edu.tr
Tel: 0 (434) 222 09 59 Faks: 0 (434) 222 01 01

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Ömer Can AKSOY
Unvan : Sürekli İşçi
Web Adres : www.beu.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Esra KINAY GÜNDOĞDU

Doğum Tarihi: 29.07.1989

Posta Adresi: esrakinaygundogdu@gmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Eğitim Kurumu	Yıl
Lise	Çocuk Gelişimi	Bitlis Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi	2003-2006
Lisans	Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Bölümü/ Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği	Selçuk Üniversitesi	2007-2011
Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimi	Üsküdar Üniversitesi	2018- Devam Ediyor

İş Deneyimi:

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Usta Öğretici- Okul Öncesi	Bitlis Değirmen Altı Köyü- MEB	Eylül 2006 - Haziran 2007
Çocuk Gelişimi Öğretmeni	Özel Sevgi Pınarım Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Ağustos 2011- Şubat 2012
Çocuk Gelişimi Öğretmeni	Bitlis Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi- MEB	Şubat 2012- Ekim 2015
Öğretim Görevlisi	Bitlis Eren Üniversitesi	Ekim 2015-